

Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015-2020 Bijlage Regioplan Zuid-Holland-Noord

A. Visser

D. Keuper

A. Guldemond

m.m.v. W. van den Assem en M. Huber, Faunabeheer-
eenheid Zuid-Holland

Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015-2020

Bijlage Regioplan Zuid-Holland-Noord

Abstract: In deze bijlage wordt het regioplan Zuid-Holland-Noord besproken

Auteurs: A. Visser, D. Keuper, A. Guldemon
m.m.v. W. van den Assem en M. Huber, Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Omslag foto's: Theo van Lent

© mei 2015 CLM, publicatienummer CLM-879

CLM Onderzoek en Advies

Postbus:

Postbus 62
4100 AB Culemborg

Bezoekadres:

Gutenbergweg 1
4104 BA Culemborg

T 0345 570 700

F 0345 470 799

www.clm.nl

Inhoud

1 Inleiding	3
1.1 Landschappen en beherende organisaties	3
2 Populatieontwikkeling	8
2.1 Standganzen	8
2.1.1 Populatie in 2013	8
2.1.2 Populatieontwikkeling standganzen	10
2.2 Overwinterende ganzen	11
2.2.1 Populatie 2012/2013	12
2.2.2 Populatieontwikkeling overwinterende ganzen	12
3 Schade aan belangen	14
3.1 Schade aan gewassen	14
3.2 Luchtverkeer	17
3.3 Overige schade	18
4 Uitgevoerd beheer	19
4.1 Afschot	19
4.1.1 Grauwe gans, brandgans en kolgans	19
4.1.2 Canadese gans en onbeschermden soorten	21
4.1.3 Effectiviteit afschot	22
4.2 Nestbehandeling	22
4.2.1 Effectiviteit nestbehandeling	23
4.3 Locatie-specifieke maatregelen	23
4.4 Beheer 10-20 km-zone Schiphol	24
4.4.1 Afschot	24
4.4.2 Effectiviteit afschot	25
4.4.3 Nestbehandeling	26
4.4.4 Effectiviteit nestbehandeling	26
4.4.5 Vangactie	27
5 Doelen	28
5.1 Uitgangspunten	28
5.2 Populatie- en schadeontwikkeling	28
5.3 Doel	29
6 Uitvoeringsplan	31
6.1 Afschot en nestbehandeling	31
6.2 Uitvoeringsplan Staatsbosbeheer	34
6.3 Uitvoeringsplan Natuurmonumenten	36
6.4 Uitvoeringsplan Groenservice Zuid-Holland	37
7 Jaarlijkse evaluatie	39

1

Inleiding

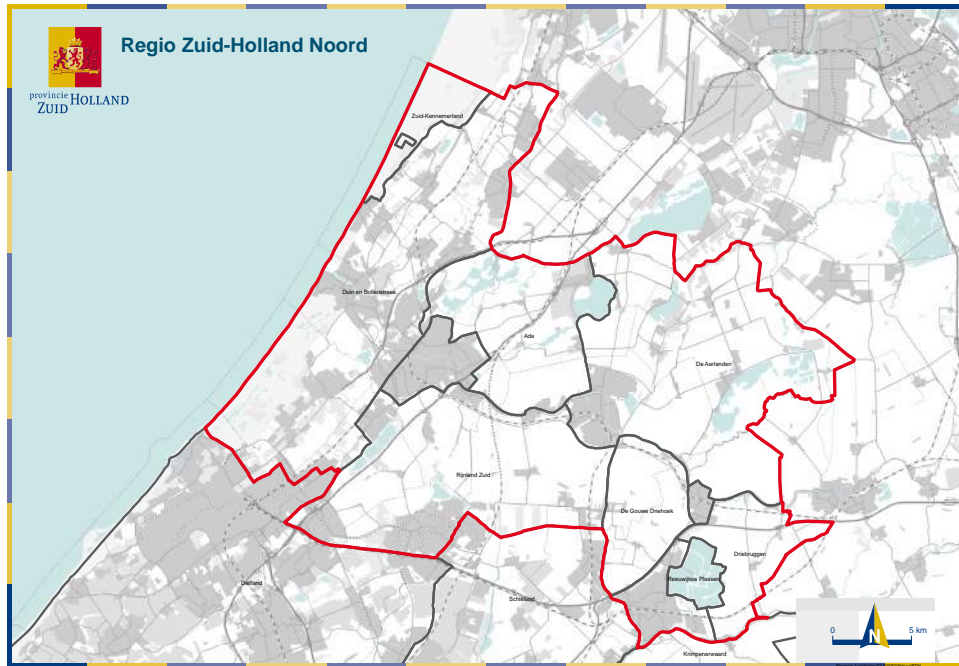
Dit regioplan is één van de vier bijlagen van het Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015 - 2020. De schets van het gebied en de beheerders wordt gevolgd door een beschrijving van de populaties standganzen en wintergasten. In hoofdstuk 3 en 4 komen achtereenvolgens beheer- en schadegegevens aan bod. Hoofdstuk 5 beschrijft de doelen voor standganzen en in hoofdstuk 6 wordt het uitvoeringsplan beschreven. In hoofdstuk 7 wordt een methode toegelicht om een jaarlijkse evaluatie uit te voeren.

1.1 Landschappen en beherende organisaties

De regio omvat zeer uiteenlopende landschappen. Van kust- en duinlandschappen in het westen tot veenweidegebieden in het oosten. Daarnaast kent het gebied grote verstedelijkte gebieden. De regio herbergt een groot aantal grotere en kleinere natuurgebieden.

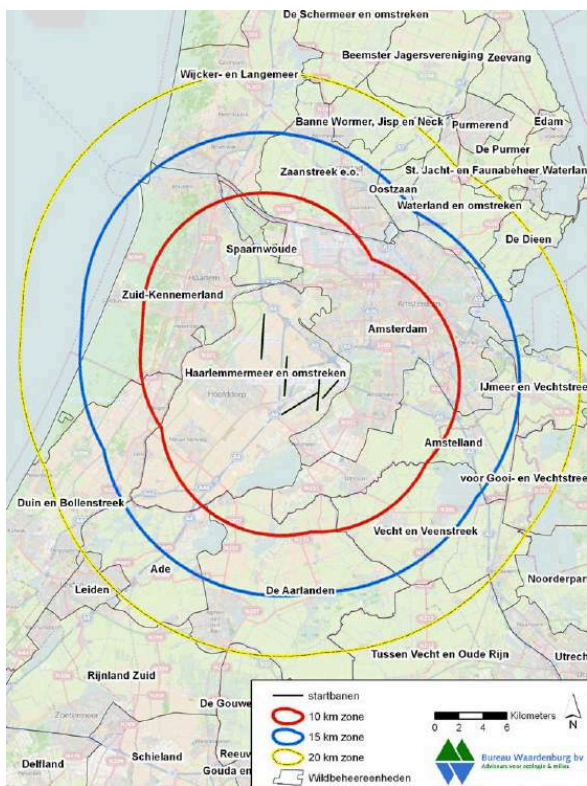
De regio Zuid-Holland-Noord omvat zeven wildbeheereenheden (WBE's), zie figuur 1.1:

- Duin- en Bollenstreek
- Ade
- De Aarlanden
- Rijnland-Zuid
- De Gouwe Driehoek
- Reeuwijkse Plassen
- Driebruggen

Figuur 1.1 Zuid-Holland-Noord met de zeven WBE's.

Twee stedelijke gebieden, Leiden en Gouda/Reeuwijk, zijn geen onderdeel van een WBE. Ade en De Aarlanden vallen vrijwel geheel binnen de 20-km zone van Schiphol, evenals het noordelijke deel van Duin- en Bollenstreek (figuur 1.2)

Figuur 1.2 Ligging van WBE's en Schipholzone (Lensink en Boudewijn 2013).

Naast de WBE's voeren diverse andere organisaties het beheer uit. In onderstaand kader worden deze met hun afkortingen benoemd.

Beheerders	Afkorting
Staatsbosbeheer	SBB
Natuurmonumenten	NM
Zuid-Hollands Landschap	ZHL
Groenservice Zuid-Holland	GZH
Waternet	
Dunea	
Rijkswaterstaat	RWS

Hieronder worden per WBE de belangrijkste gebieden genoemd en hun beheerders.

Duin- en Bollenstreek

De Duin- en Bollenstreek wordt gekenmerkt door duinen langs de kust en zuidelijk van Katwijk door grote wateren voor de waterwinning. Een flink deel van de duinen, Meijendel & Berkheide, is aangewezen als Natura 2000-gebied en wordt onder andere door Dunea en SBB beheerd. Ook Coepelduynen is Natura 2000-gebied en wordt beheerd door SBB. Coepelduynen gaan over in het gebied Kennemerland-Zuid, ook een Natura 2000-gebied. Het grootste gedeelte van dit gebied ligt in Noord-Holland. Het wordt onder andere beheerd door NM, SBB, ZHL en Waternet. Achter de duinen liggen ten zuiden van Voorhout kleine veenpolders. Noordelijk van dit dorp liggen de geestgronden die van belang zijn voor de bollenteelt. Noordelijk van Noordwijkerhout ligt Langeveld, een natuurgebied van 44 ha, met bos en weiden, beheerd door SBB. Het Oosterduinse Meer, ook noordelijk van Noordwijkerhout, wordt beheerd door GZH. Tussen Den Haag, Leidschendam, Voorschoten en Wassenaar ligt de Duivenvoordse en Veenzijdse Polder, een open, waterrijk natuurgebied, beheerd door SBB. De Klinkenbergerplas bij Oegstgeest en het Valkenburgse Meer tussen Wassenaar en Leiden worden beheerd door GZH.

Tabel 1.1 Gebieden van terreinbeherende organisaties binnen Duin- en Bollenstreek.

Gebied	Beheerder	Bescherming/ status
Meijendel en Berkheide	Dunea en SBB	Natura 2000
Coepelduynen	SBB	Natura 2000
Kennemerland-Zuid	SBB, NM, ZHL en Waternet	Natura 2000
Langeveld	ZHL	
Duivenvoordse Polder		
Veenzijdse Polder	SBB	
Klinkenbergerplas	Gemeente Oegstgeest	
Valkenburgse meer	Gemeente Leiden	

Ade

Ade kent twee waterrijke gebieden: de Kagerplassen en het Braassemermeer (incl. Wijde Aa). De Kagerplassen worden samen met de Kagerzoom door GZH en SBB beheerd. Het Braassemermeer door SBB. Tussen en rondom beide plassen strekt zich een veenweidegebied uit met vooral grasland. De poldertjes rond de Kagerplassen worden gekenmerkt door veel en brede sloten.

Tabel 1.2 Gebieden van terreinbeherende organisaties binnen Ade.

Gebied	Beheerder	Bescherming/status
Kagerplassen en Kagerzoom	GZH en SBB	
Braassemmermeer (incl. Wijde Aa)	SBB	

De Aarlanden

De Aarlanden worden gekenmerkt door twee waterrijke moerasgebieden: de Nieuwkoopse Plassen en de Langeraaarse Plassen. De Nieuwkoopse Plassen en het aangrenzende De Haeck vormen een groot Natura 2000-gebied (>2.000 ha) en worden beheerd door SBB en particulieren. De Langeraaarse Plassen bestaan uit drie met elkaar verbonden ondiepe veenplassen, de Geerplas, de Noordplas en de Zuidplas. De Amstel en de Kromme Mijdrecht, twee voormalige regenriviertjes, lopen door deze streek. Zij worden omgeven door grasland en bouwland. Tussen Alphen a/d Rijn en de Nieuwkoopse Plassen ligt een oorspronkelijk veenweidegebied, de Kadelanden, een behoorlijk deel van dit veenweidegebied, wordt beheerd door SBB.

Tabel 1.3 Gebieden van terreinbeherende organisaties binnen De Aarlanden.

Gebied	Beheerder	Bescherming/status
Nieuwkoopse Plassen en De Haeck	NM & particulieren	Natura 2000
Langeraaarse Plassen (Geer-, Noord- en Zuidplas)	SBB & gemeente	-
Kadelanden, Bovenkanden, de Groene Jonker en Ruygeborg	NM	-

Rijnland-Zuid

Het Groene Hart vormt het grootste gedeelte van Rijnland-Zuid. De Wilck, 116 hectare natte veenweiden, is aangewezen als Natura 2000-gebied en is in beheer van SBB. Hier foerageren smienten en kleine zwanen (Vogelrichtlijnsoorten). Staatsbosbeheer beheert hier ook de gebieden Noord Aa, Spookverlaat, de Weipoortse Vliet, het Zaanse Rietveld en het Westeinde. Belangrijke waterrijke gebieden zijn de Vogelplas Starrevaart en de Vlietlanden bij Leidschendam-Voorburg, beide beheerd door GZH. Het natuurgebied Leidschendammer Hout, met weidepolders en wat bos, gelegen zuidwestelijk van vogelplas Starrevliet, is in beheer van SBB. Het Bentwoud, een bos in ontwikkeling sinds 2000, ligt tussen Boskoop, Zoetermeer, Benthuizen en Moerkapelle. Het omvat 900 ha en wordt beheerd door SBB. De zuidelijke droogmakerijen zijn vooral als bouwland in gebruik. ZHL beheert onder andere nog drie kleinere gebieden in Rijnland-Zuid:

- De Oostvlietpolder tussen Zoeterwoude en Voorschoten
- Voorofsche Polder tussen Boskoop en Waddinxveen
- De Elfenbaan langgerekt langs de N11

Tabel 1.4 Gebieden van terreinbeherende organisaties binnen Rijnland-Zuid.

Gebied	Beheerder	Bescherming/ status
De Wilck	SBB	Natura 2000 – Vogelrichtlijn
Noord Aa, Spookverlaat, Weipoortse Vliet, Zaanse Rietveld, Westeinde	SBB	-
Starrevaartplas Vlietlanden	GZH	-
Leidschendammer Hout	SBB	-
Bentwoud	SBB	-
Oostvlietpolder, Voorofsche Polder, De Elfenbaan	ZHL	-

Reeuwijkse Plassen

In de regio Reeuwijkse Plassen en omstreken nemen de plassen een centrale positie in. Deze worden omgeven door veenweidepolders die vrijwel uitsluitend in gebruik zijn als grasland. De plassen, en enkele andere kleine gebieden, hebben een belangrijke recreatieve functie. Een deel van de plassen en de aangrenzende polder is beschermd als Natura 2000-gebied. Behoud van deze open graslandpolders is planologisch verankerd. Direct ten oosten van het plassengebied was de Groene Ruggegraat gepland. Deze is niet gerealiseerd, maar heeft wel gezorgd voor een extensivering van de landbouw in dit gebied. Vanuit het zuiden (met name Gouda) zal de druk op het buitengebied verder toenemen. De Reeuwijkse Plassen zijn het centrale landschapselement in het zuidoostelijke deel van Zuid-Holland-Noord. In de plassen liggen verschillende grotere en kleinere eilanden. Zuidelijk en oostelijk van de plassen heeft SBB gronden in beheer en eigendom.

De Gouwe Driehoek

De Gouwe Driehoek wordt vooral gekenmerkt door veenweidepolders. In het westen zijn deze voor het grootste deel in gebruik bij boomkwekerijen.

Driebruggen

Driebruggen, ten oosten van de Reeuwijkse Plassen, wordt gekenmerkt door veenweidepolders. Op de grens van de Reeuwijkse Plassen en Driebruggen ligt het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein. Dit omvat de noordelijkste plas en aangrenzende polders. Voor het hele gebied geldt de Vogelrichtlijn als motief, voor de Polder Stein is dat ook de Habitatrichtlijn, onder andere vanwege de graslanden met kievitsbloem.

Tabel 1.5 Gebieden van terreinbeherende organisaties binnen Reeuwijk en omstreken.

Gebied	Beheerder	Bescherming/ status
Reeuwijkse Plassen en polder	Particulieren, Gemeente, GZH	Natura 2000
Broekvelden en Vettenbroek	Gemeente	Natura 2000 – Vogelrichtlijn
Polder Stein	SBB	Natura 2000 – Vogel- en Habitatrichtlijn

2

Populatieontwikkeling

In dit hoofdstuk wordt per soort beschreven hoeveel ganzen in 2013 in Zuid-Holland-Noord zijn geteld en wat hun belangrijkste leefgebieden zijn. Daarnaast wordt de populatieontwikkeling weergegeven. Standganzen en wintergasten worden apart besproken. De ganzen in de 10-20 km-zone van Schiphol die in Zuid-Holland valt, worden hier ook besproken.

2.1 Standganzen

Zuid-Holland-Noord is een waterrijk gebied en kent vele kleine en grote natuurgebieden waar ganzen kunnen broeden. Daarnaast is er veel grasland, deels beschermd, waar de ganzen kunnen foerageren. Trend is dat steeds meer ganzen in stedelijk gebied broeden, waarbij ze buiten het stedelijk gebied op landbouwpercelen foerageren.

2.1.1 Populatie in 2013

Juli 2013 zijn in totaal ruim 163.000 ganzen geteld in Zuid-Holland. In de regio Zuid-Holland-Noord zijn in 2013 bijna 27.000 ganzen geteld. Dit is een relatief klein gedeelte van het totaal aantal ganzen in Zuid-Holland (16%) (tabel 2.1). Wel wordt bijna 70% van de Indische ganzen in de provincie hier waargenomen (rond de Reeuwijkse Plassen en Rijnland-Zuid).

Het ganzenbeheerplan omgeving Schiphol is een onderdeel van een aanpak om het aanvaringsrisico tussen vliegtuigen en ganzen te verminderen (Lensink en Boudewijn 2013). Het plangebied heeft een buitengrens op 20 km van de luchthaven. Het grootste deel van het gebied valt in provincie Noord-Holland. In de zone van 10 tot 20 km vallen ook delen van provincie Zuid-Holland, vrijwel heel Ade, De Aarlanden en het noordelijke deel van Duin- en Bollenstreek. In Zuid-Holland wordt het beheer van ganzen, ook in het kader van de vliegveiligheid rond Schiphol, gevoerd op basis van het faunabeheerplan voor de zomerganzen voor geheel Zuid-Holland. In de periode 2015 – 2020 zal het beheer worden gevoerd op basis van dit voorliggende plan. De doelen in de Zuid-Hollandse faunabeheerplannen zijn afgestemd met de doelen in het ganzenbeheerplan omgeving Schiphol. Het terugbrengen van de populatie standganzen in geheel Zuid-Holland-Noord zal bijdragen aan de vliegveiligheid rond Schiphol. Reductie in de 10-20 km-zone heeft de hoogste prioriteit. In tabel 2.1 wordt het aantal getelde ganzen in juli 2013 weergegeven in de 10-20 km zone die in Zuid-Holland ligt (daarbij zijn alle ganzen uit de WBE Duin- en Bollenstreek meegerekend; de meeste ganzen bevinden zich in het noordelijke gedeelte dat binnen de 10-20 km-zone valt). Ruim 9.000 grauwe ganzen zijn er geteld en daarnaast vooral Canadese ganzen en nijlganzen.

Tabel 2.1 Aantal ganzen geteld in juli 2013 in Zuid-Holland-Noord (als percentage van heel Zuid-Holland) en de 10-20 km-zone binnen Zuid-Holland-Noord.

	Zuid-Holland-Noord	Procentueel t.o.v. totaal in Zuid-Holland	ZH-Noord 20 km zone Schiphol	Totaal Zuid-Holland
Grauwe gans	18.878	19%	9.170	100.522
Brandgans	2.880	9%	196	31.325
Canadese gans	2.463	14%	1.149	17.589
Nijlgans	1.559	15%	818	10.411
Soepgans	439	18%	219	2.382
Kolgans	404	30%	17	1.367
Indische gans	62	69%	1	90
	26.685	16%	11.570	163.686

Grauwe gans

De grootste populaties van de grauwe gans bevinden zich in de verschillende waterrijke natuur- annex recreatiegebieden. De broedlocaties liggen vooral in moerassig en ruig terrein. De foerageergebieden voor ouders met jongen liggen op graslanden binnen of aan de rand van natuurgebieden. De laatste jaren verschijnen ook broedvogels in de graslandpolders. Deze vogels broeden in ruige stukjes in deze polders, met foerageergebied rondom. Een studie in Zoetermeer laat zien dat grauwe ganzen in stadsparken een hoog broedsucces kennen (Havekes & Hoogkamer 2009); hoger dan in het buitengebied. Deze vogels gaan na het voltooien van het broedseizoen (de jongen zijn dan vliegvlug en de adulten hebben de slagpennen geruid) vanuit de parken naar het buitengebied.

De grauwe gans is de meest voorkomende soort in Zuid-Holland-Noord. In juli 2013 werden bijna 19.000 grauwe ganzen geteld. Dat is 19% van het totaal aantal getelde ganzen in Zuid-Holland. Rijnland-Zuid herbergde in de zomer van 2013 samen met De Aarlanden meer dan 50% van de getelde grauwe ganzen in de regio (ieder gebied meer dan 5.000 exemplaren).

Brandgans

Brandganzen zijn over het algemeen schuwe koloniebroeders en prefereren ongestoorde natuurgebieden. Brandganzen foerageren gedurende de jongen- en ruitijd vooral in de directe omgeving van de plassen. Deze gebieden kennen ten dele botanische of ornithologische doelen voor het beheer (weidevogels, kievitsbloemgraslanden). Van de ca. 2.800 brandganzen die in juli 2013 zijn geteld bevond zich meer dan 80% nabij de Reeuwijkse Plassen (Reeuwijkse Plassen, Driebruggen & De Gouwe Driehoek).

Canadese gans

Ongeveer 80% van de Canadese ganzen die tijdens de juli-telling 2013 in Zuid-Holland-Noord geteld zijn, kwamen voor in Rijnland-Zuid en Ade. Onvolledige tellingen van nesten suggereren een lager aantal Canadese ganzen dan daadwerkelijk tijdens de juli-tellingen wordt geteld (Lensink et al. 2010). Dit duidt erop dat direct na het broedseizoen vogels van elders naar Zuid-Holland-Noord komen. De meest waarschijnlijke herkomst is de regio Delft – Den Haag waar een onbekend maar groot aantal in de stedelijke omgeving broedt. De soort toont hier weinig vrees voor mensen.

Nijlgans

De nijlgans is een territoriale soort die in gebieden met een afwisseling van water en grazige vegetaties leeft. De meeste broedparen broeden in bomen in een oud bestaand nest, holte of nestkast. In gebieden met weinig grondpredatoren maken ze nesten op de grond. Buiten het broedseizoen zwerven nijlganzen rond, waarbij in Zuid-Holland-Noord vooral lokale vogels verblijven. Tijdens de juli-telling van 2013 werden 1.500 nijlganzen in Zuid-Holland-Noord geteld. Dat is 15% van het totaal aantal getelde ganzen in Zuid-Holland. Ze komen verspreid over het hele gebied voor. De grootste groep, 33% van het totaal aantal nijlganzen in de regio, werd in Rijnland-Zuid geteld.

Soepgans

Ongeveer 18% van de soepganzen van Zuid-Holland bevindt zich in de regio Zuid-Holland-Noord. In juli 2013 zijn in Zuid-Holland-Noord ongeveer 450 soepganzen geteld. De soort is vrij honkvast. Soepganzen komen verspreid over de hele regio voor. Het grootste deel (25%) komt voor in Rijnland-Zuid. Ook deze soort broedt graag in stedelijk gebied, waardoor de aantallen waarschijnlijk worden onderschat.

Kolgans

In juli 2013 bevond zich bijna 30% van de kolganzen van Zuid-Holland in regio Zuid-Holland-Noord (404 exemplaren). Het overgrote deel, meer dan 95%, bevindt zich in Rijnland-Zuid buiten natuurgebieden. De overige 17 ganzen werden geteld in De Aarlanden in natuurgebieden. In het verleden kwamen kolganzen bijna uitsluitend voor in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Uit deze gegevens, en uit gegevens uit andere regio's, blijkt dat de kolganzen toenemen en hun broedgebied uitbreiden.

Indische gans

In juli 2013 werden 62 Indische ganzen geteld, waarvan 61 buiten natuurgebieden in de omgeving van de Reeuwijkse Plassen. De Indische gans komt in Zuid-Holland-Noord relatief veel voor (69% van het totaal aantal getelde individuen in Zuid-Holland).

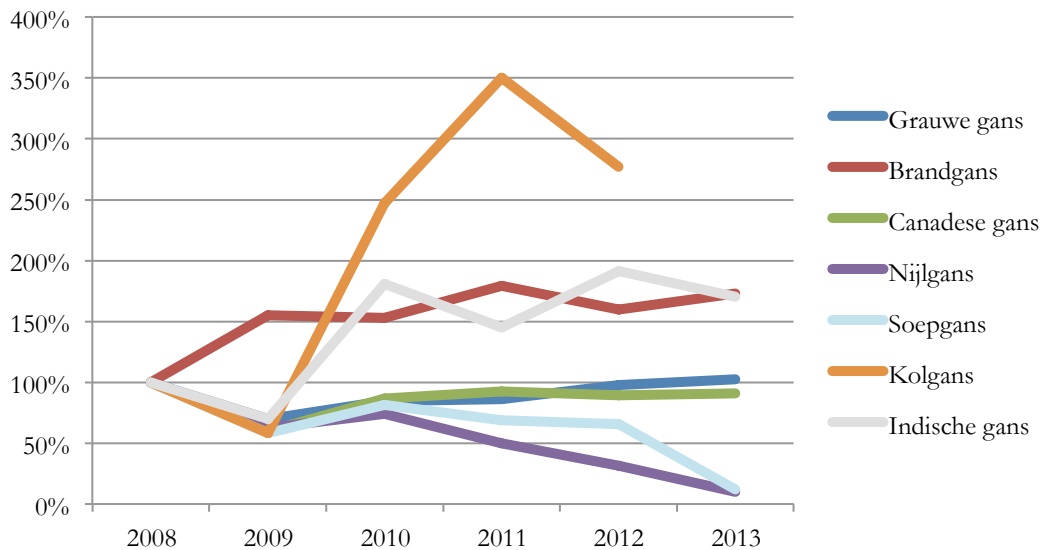
2.1.2**Populatieontwikkeling standganzen**

Vanaf 2007 lijkt de populatie standganzen redelijk stabiel, met een dip in de aantallen in 2009. Grauwe ganzen hebben het grootste aandeel in de populatie met ongeveer 70%. Brandganzen en Canadese ganzen maken elk ongeveer 10% uit van alle ganzen in Zuid-Holland-Noord.

Tabel 2.2 Totaal aantal ganzen per soort geteld in juli van het betreffende jaar in de regio Zuid-Holland-Noord.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grauwe gans	17.685	17.730	12.139	15.076	14.972	17.826	18.878
Brandgans	2.044	1.268	1.989	2.114	2.634	2.546	2.880
Canadese gans	1.659	3.094	1.968	2.546	2.450	2.489	2.463
Nijlgans	4.115	4.415	2.750	3.209	2.268	2.001	1.559
Soepgans	1.309	1.338	790	1.116	891	944	439
Kolgans	74	99	54	159	186	55	404
Indische gans	62	54	36	84	54	79	62
Totaal	26.948	27.998	19.726	24.304	23.455	25.940	26.685

Figuur 2.1 geeft de procentuele verandering van het aantal ganzen weer tussen twee jaren. Hierbij is het aantal ganzen vergeleken van gebieden die in beide jaren geteld zijn.

Figuur 2.1 Populatieontwikkeling standganzen in Zuid-Holland-Noord op basis van de jaarlijkse telling in juli. Teljaar 2008 is op 100% gesteld. De Jaarlijkse verandering is gebaseerd op gebieden die beide jaren geteld zijn. Voor de kolgans kon geen trend voor 2013 worden berekend, vanwege een grote fluctuatie in aantal.

Van 2008 naar 2009 zijn minder ganzen geteld, behalve van de brandgans. Na 2009 zijn de aantallen grauwe gans, brandgans en Canadese gans licht blijven stijgen (gemiddeld 8% en brandgans 4% stijging per jaar). De populaties van de kolgans en de Indische gans lijken sterk gegroeid, waarbij het nog gaat over relatief geringe aantallen. Jaarlijks zijn steeds minder soepganzen en nijlganzen geteld. Vanaf 2009 is de gemiddelde jaarlijkse afname respectievelijk 12 en 13%.

10-20 km-zone Schiphol

Binnen het deel van de 10-20 km-zone rond Schiphol die in provincie Zuid-Holland valt, wisselt het aantal getelde ganzen in juli sterk per jaar. Mogelijk werden ganzen het ene jaar net binnen de zone geteld en het andere jaar net daar buiten. De daling van het aantal nijlganzen en soepganzen die voor de hele regio Zuid-Holland-Noord is geconstateerd lijkt ook hier plaats te vinden. Het aantal grauwe ganzen lijkt rond de 9.000 ganzen te liggen. Het aantal brandganzen is ongeveer 200. De Canadese gans fluctueert sterk, waarschijnlijk zijn er meer dan 1.000 Canadese ganzen in de 10-20 km- zone van Schiphol binnen de provincie Zuid-Holland.

2.2 Overwinterende ganzen

De populaties standganzen van grauwe ganzen, kolganzen en brandganzen worden in de winter aangevuld met wintergasten die in Nederland de winter doorbrengen. In deze paragraaf wordt de populatie(ontwikkeling) beschreven van de overwinterende ganzen, die bestaan uit standganzen en wintergasten. In de winterperiode worden de ganzen iedere maand geteld. Voor deze analyse wordt gerekend met het aantal ganzen van een telling waarin de hoogste aantallen zijn vastgesteld (het seizoensmaximum). Er wordt ingeschat welk deel van de overwinterende ganzen standganzen c.q. wintergasten zijn, waarbij we de verdeling berekend voor de gehele provincie hanteren (zie Faunabeheerplan).

2.2.1

Populatie 2012/2013

Tijdens de wintertellingen 2012-2013 zijn meer dan 306.000 ganzen geteld in Zuid-Holland. Ongeveer 15% daarvan, ca. 47.000 vogels, werd in Zuid-Holland-Noord geteld. Het valt op dat 35% van de kolgans van het totaal in Zuid-Holland in de regio Zuid-Holland-Noord verblijft (ca. 26.000 ex.). De kolgans is daarmee de meest voorkomende soort in de winterperiode in Zuid-Holland-Noord. De grauwe gans is daarna de meest talrijke soort met ruim 11.000 individuen, gevolgd door de brandgans (bijna 7.000 ex.) (tabel 2.3). De aantallen winterganzen liggen sinds 2007/2008 tussen de 40.000 en 50.000, met een uitschieter in 2011/2012 (meer dan 60.000). In de periode 2003/2004 – 2006/2007 lagen de aantallen tegen de 20.000 aan (figuur 2.2).

Tabel 2.3 Aantal ganzen in Zuid-Holland-Noord geteld in de winterperiode 2012- 2013 en het aandeel in de populatie van heel Zuid-Holland.

	Populatie Zuid-Holland- Noord	Procentueel t.o.v. totaal in Zuid-Holland	Totaal Zuid-Holland
Grauwe gans	11.417	14%	80.681
Brandgans	6.862	5%	137.101
Canadese gans	1.468	18%	7.965
Nijlgans	913	17%	5.308
Soepgans	319	27%	1169
Kolgans	25.906	35%	74.431
	46.885	15%	306.655

2.2.2

Populatieontwikkeling overwinterende ganzen

Hieronder bespreken we kort de populatieontwikkeling en –aantallen van de verschillende soorten winterganzen (zie ook figuur 2.2).

Grauwe gans

In de winterperiode verblijven standganzen en wintergasten in de regio. De aantallen zijn sinds de winter 2003/2004 toegenomen van rond de 5-6.000 tot boven de 11.000 de laatste vier jaren.

Brandgans

In de wintermaanden maakt Zuid-Holland-Noord nauwelijks deel uit van het winterverblijf van arctische brandganzen; grote groepen van deze vogels worden zelden opgemerkt. Vijf procent van de winterpopulatie brandganzen van Zuid-Holland verbleef in winter 2012/2013 in Zuid-Holland-Noord. De aanwezige groepen winterganzen zijn voornamelijk de eigen broedvogels. Een klein aantal foerageert in de periferie van omringende regio's (mededeling NM, SBB; Van Roomen et al. 2006). De aantallen zijn sinds 2003/2004 toegenomen van minder dan 1.000 tot tussen de 5-6.000 de laatste jaren. In sommige jaren zijn de aantallen veel groter (2004/2005; 2009/2010), omdat waarschijnlijk groepen wintergasten het gebied bezoeken.

Kolgans

De kolgans is de meest voorkomende soort in de winterperiode in Zuid-Holland-Noord. In de wintermaanden verblijven geregeld groepen arctische kolganzen in de regio, met name rond de

Kagerplassen, Braassemmeer en Nieuwkoop. Kleinere groepen verblijven in de polder Driebruggen (Lensink et al. 2010). De populatie standganzen is klein, daarom zijn vrijwel alle kolganzen in de winterperiode wintergasten. De maximale aantallen fluctueren van jaar op jaar, maar de trend is er een van toename. In de periode 2003/2004 – 2006/2007 liggen de aantallen tussen de 6.000 en 11.000, in de periode daarna tussen de 17.000 en 41.000.

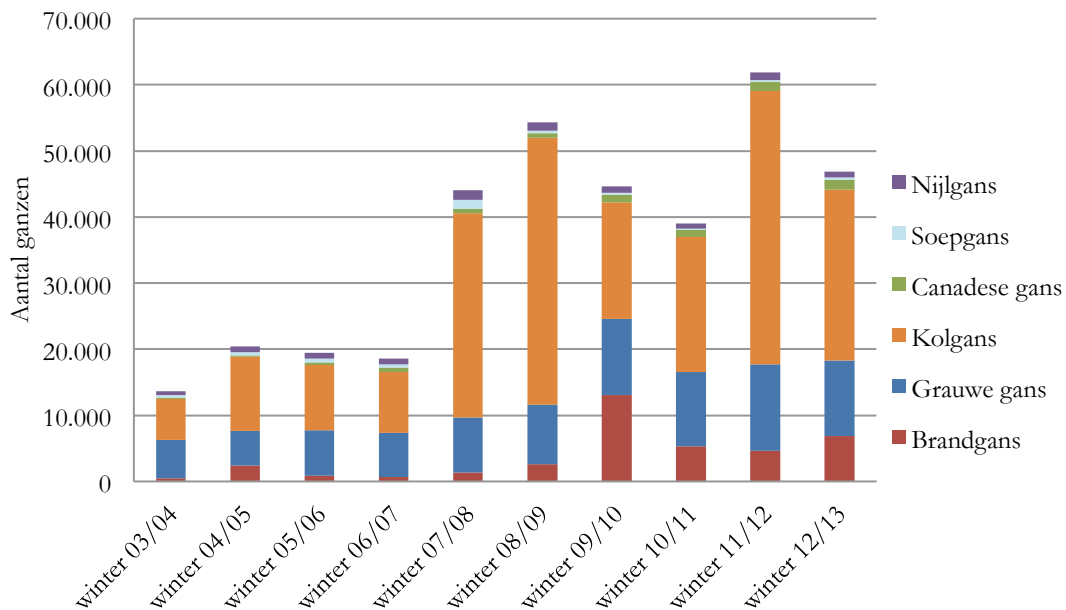
Canadese gans

In het winterhalfjaar houden zich verspreid groepen Canadese ganzen in Zuid-Holland- Noord op, met concentraties rond de plassengebieden in de regio. Hun aantal is de afgelopen jaren toegenomen, vergelijkbaar met de algehele toename van de soort in Zuid-Holland. De aantallen zijn gestaag toegenomen van rond de 200 in 2003/2004 tot rond de 1.400 in 2012/2013. Het betreft alle eigen standganzen.

Onbeschermde soorten

Soepganzen en nijlganzen worden in de winter niet aangevuld door wintergasten. Populaties soepganzen leggen zelden tot nooit grote afstanden af en verblijven meestal nabij hun broedplaatsen. Hun aantal ligt de laatste jaren rond de 300 en de populatie is op wat fluctuaties na, stabiel.

Nijlganzen zwerven buiten het broedseizoen in de regio rond. Hun aantal is sinds 2003/2004 licht gestegen en is de laatste jaren stabiel rond de 800-900 individuen.

Figuur 2.2 Ontwikkeling van het aantal ganzen in de winterperiode in Zuid-Holland-Noord.

3

Schade aan belangen

In de wet zijn landbouw, volksgezondheid en openbare veiligheid, flora en fauna en de veiligheid van het luchtverkeer aangemerkt als belangen ter bescherming waarvan kan worden overgegaan tot beheer en schadebestrijding. Het huidige voorkomen van ganzen in Zuid-Holland kan er toe leiden dat in bepaalde gebieden of op bepaalde locaties:

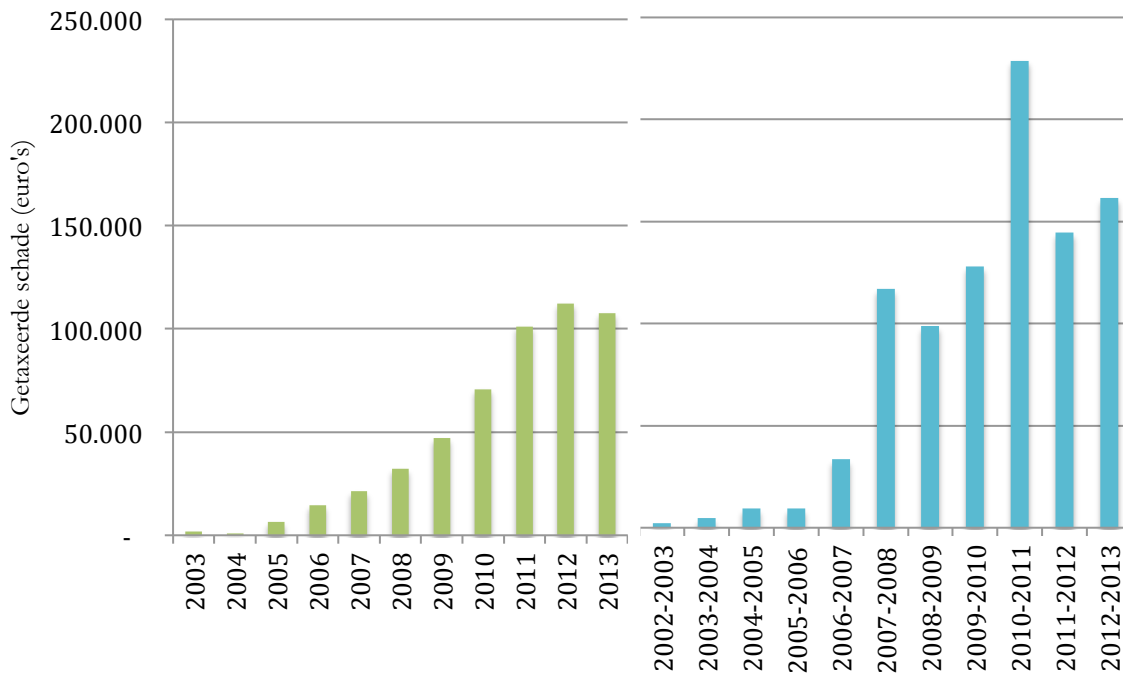
- de volksgezondheid en openbare veiligheid in het geding komt;
- belangrijke schade aan gewassen (landbouw) ontstaat;
- schade aan flora en fauna ontstaat;
- de veiligheid van het vliegverkeer wordt bedreigd.

Alle vier deze belangen spelen een rol in de regio Zuid-Holland-Noord.

3.1 Schade aan gewassen

In dit hoofdstuk worden de gegevens van het Faunafonds besproken betreffende de getaxeerde schade in het kader van de tegemoetkoming voor agrariërs voor gewasschade aangericht door ganzen. Schade aangericht door Canadese gans en onbeschermden soorten wordt niet vergoed en wordt daarom vrijwel niet getaxeerd. Het betreft dus bijna uitsluitend schade aangericht door grauwe gans, kolgans en brandgans. Omdat niet alle schade aan gewassen wordt gemeld en schade door onbeschermden soorten niet wordt getaxeerd en vergoed, ligt de werkelijke schade aan gewassen dus hoger dan op basis van de gegevens van het Faunafonds hier gepresenteerd. Voor een uitgebreidere behandeling van de schade wordt verwezen naar het faunabeheerplan.

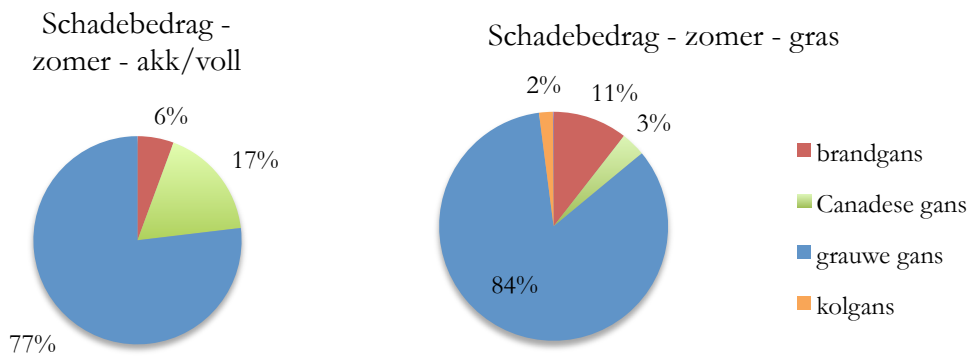
De schadebedragen in zomer- en winterperiode zijn de afgelopen jaren toegenomen (figuur 3.1). De totale schade is het hoogst in de winterperiode (161.000 in 2012/2013 vergeleken met 107.000 in de zomer van 2013).

Figuur 3.1 Getaxeerde gewasschade in Zuid-Holland-Noord in de zomer- (links) en winterperiode (rechts) in 2003-2013.

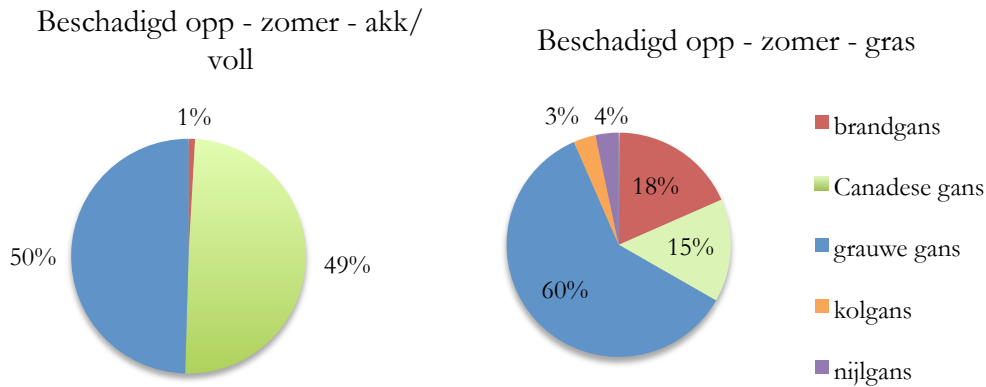
Zomerperiode

Schade aan gewassen in de zomerperiode 2013 wordt vooral veroorzaakt door grauwe ganzen (figuur 3.2). Het schadebedrag voor grasland is veertig keer hoger dan voor akkerbouw- en vollegrondsgroentegewassen. Schade in wintertarwe wordt in deze periode niet gemeld. De schade voor grasland is ruim 100.000 euro. Op grasland is de meeste schade veroorzaakt door grauwe ganzen en voor 11% door brandganzen. In akkerbouw- en vollegrondsgroentegewassen is vooral schade door grauwe ganzen en voor 17% door Canadese ganzen veroorzaakt.

Figuur 3.2 Verdeling van de getaxeerde schadebedragen in akkerbouw- en groentegewassen (links, totaal € 2.488) en op permanent grasland (rechts, totaal € 104.971) door verschillende soorten ganzen in zomer 2013 in Zuid-Holland-Noord.

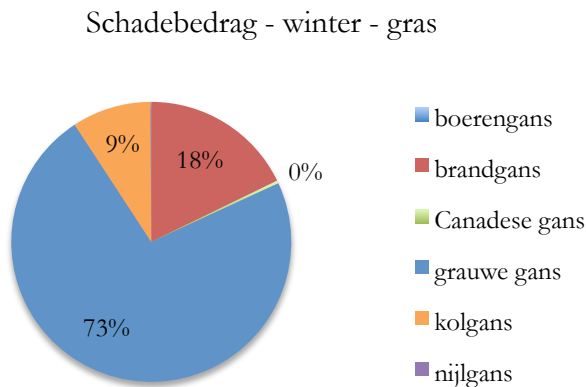
Op ruim 1.500 hectare grasland is in de zomerperiode van 2013 schade getaxeerd. Voor de akkerbouw was dit areaal beperkter, namelijk 56 hectare. Grauwe ganzen en Canadese ganzen veroorzaken ieder de helft (figuur 3.3). Op grasland is op 60% veroorzaakt door grauwe ganzen. Daarnaast een derde door de brandgans en een derde door de Canadese gans.

Figuur 3.3 Verdeling van de beschadigde oppervlakte in akkerbouw- en groentegewassen (links, totale oppervlakte 56 ha) en op permanent grasland (rechts, totale oppervlakte 1.554 ha) door verschillende soorten ganzen in zomer 2013 in Zuid-Holland-Noord.

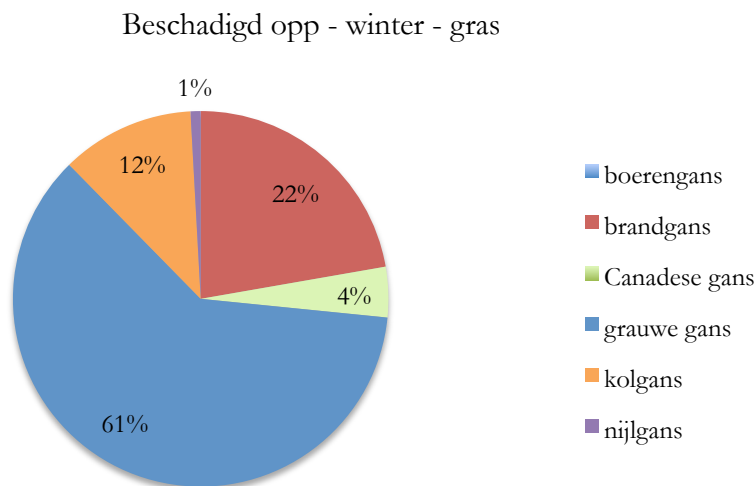
Winterperiode

In de wintermaanden van 2012-2013 is alleen schade op grasland geconstateerd in Zuid-Holland-Noord. Bijna drie kwart wordt veroorzaakt door de grauwe gans (figuur 3.4). De brandgans en de kolgans zijn samen verantwoordelijk voor iets meer dan een kwart. Het schadebedrag in de winterperiode is hoger dan in de zomerperiode op grasland.

Figuur 3.4 Verdeling van de getaxeerde schadebedragen op permanent grasland door ganzen in winter 2012-2013 in Zuid-Holland-Noord. Totaalbedrag is €161.413.

Op bijna 1.900 ha is in winter 2012-2013 schade geconstateerd. Net als bij het schadebedrag is het grootste deel van het areaal (61%) door de grauwe gans beschadigd (figuur 3.5). De brandgans en kolgans zijn samen voor iets meer dan een derde van het beschadigde areaal verantwoordelijk.

Figuur 3.5 Verdeling van de beschadigde oppervlakte permanent grasland door ganzen in winter 2012-2013 in Zuid-Holland-Noord. Totale oppervlakte is 1.889 hectare.

3.2 Luchtverkeer

Vanaf eind jaren negentig is de directe omgeving van de Haarlemmermeer door broedende grauwe ganzen gekoloniseerd. Met de toename van het aantal broedparen rondom de Haarlemmermeer, nam ook het aantal toe dat vanaf eind juli in genoemde polder foerageert. De bijbehorende bewegingen van grauwe ganzen op en rondom de luchthaven zijn sindsdien navenant toegenomen (Lensink en Boudewijn 2013). Deze bewegingen vormen een toenemend risico voor de veiligheid van het luchtverkeer met inmiddels jaarlijks aanvaringen tussen gans en vliegtuig (tabel 3.1) en tijdelijke sluiting van banen (FBE Noord-Holland 2013).

Tabel 3.1 Incidenten met ganzen in 2012 en 2013 op Schiphol.

Datum	Incident
10 januari 2012	Melding; door grote groep ganzen gevlogen
12 januari 2012	Birdstrike
11 oktober 2012	Near miss met zeven ganzen
14 oktober 2012	Birdstrike op baan
13 februari 2013	Melding; ganzen meevliegend met vliegtuig
4 maart 2013	Birdstrike; mayday afgegeven, noodlanding uitgevoerd
31 juli 2013	Birdstrike

Vanaf eind juli trekt een deel van de grauwe ganzen uit de regio Zuid-Holland-Noord naar de Haarlemmermeer om daar op achtereenvolgens graszaad, wintergraan en zomergraan te foerageren. De oppervlakte graszaad in genoemde polder is klein en het aantal ganzen dat hierop afkomt ook. Vanaf begin augustus komt de oogst van graan op gang. Grauwe ganzen foerageren op gelegerd afrijpend graan en vooral op juist geoogste percelen. Ganzen blijven steeds langer in de Haarlemmermeer. Eerder vertrokken ze de eerste helft van september als de oogst van het graan ten einde is. Nu blijven ze tot eind november of langer waar ze foerageren op oogstresten van bieten en daarna op het opkomende

wintergraan (mondelinge mededeling WBE). Tijdens drinkvluchten, slaaptrek en het wisselen van foerageerlocatie vliegen geregeld groepen grauwe ganzen over de luchthaven Schiphol en door de funnels van stijgend en landend vliegverkeer. Canadese ganzen vertonen in de zomer ruivluchten en dan kunnen groepen Canadese ganzen voor gevaarlijke situaties zorgen (Tanger & Voslamber 2011).

3.3 Overige schade

Binnen de terreinen van het Zuid-Hollands Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer staat het beheer in Zuid-Holland-Noord vooral in het teken van weidevogels, bepaalde typen graslandvegetaties of moerasgemeenschappen.

Grote groepen foeragerende en broedende ganzen kunnen volgens agrarische natuurverenigingen soms weidevogels verdringen, omdat plaatselijk de voor weidevogels noodzakelijke vegetatiestructuur verdwijnt. In het verlengde hiervan zou ook het voedsel voor weidevogelkuikens (insecten) verminderen. Daarnaast verdwijnen door begrazing, vertrapping en verzuring (uitwerpselen) soortenrijke graslandvegetaties. Tijdens de regiogroepbijeenkomst in voorjaar 2014 is het effect van ganzen op de weidevogels besproken. Er is ongetwijfeld een effect, maar de mate waarin is niet duidelijk. De ervaringen verschillen binnen de regio en binnen terreinbeherende organisaties, agrarische natuurverenigingen en bij individuele boeren. Foerageer- of broedgebieden worden door weidevogels verlaten, maar ook verplaatst ze zich of blijven ze broeden tussen de ganzen.

Vooraf in de ruitijd foerageren grauwe ganzen ook op riet en lisdodde. Hierdoor verdwijnt habitat van rietvogels en vissen. Daarmee neemt met het verdwijnen van riet ook de natuurlijke bescherming tegen afkalving van veenoevers en veeneilanden af. Hierdoor worden sloten breder en ondieper. In sommige gevallen is herbeplanting noodzakelijk geworden.

Belangen van de recreant spelen een rol in gebieden als Oosterduinse Meer, Vogelplas Starrevaart, Vlietlanden, Valkenburgse Meer, Leidschendammer Hout, Reeuwijkse Hout, Gouwebos, Goudse Hout, 't Weegje en kleinere terreinen. Hier treedt in toenemende mate vervuiling op van terreinen die bedoeld zijn voor dagrecreatie. Het komt regelmatig voor dat in de zomermaanden een zwemverbod geldt bij recreatieplassen omdat de concentratie fecale bacteriën te hoog is. Er zijn diverse bronnen voor fecale bacteriën aan te wijzen, waaronder ganzen.

In gebieden met grote aantallen broedvogels kunnen ganzen op de (warme) weg overnachten en deze bevuilen; in de vroege ochtend kunnen op de openbare weg/fietspad gevaarlijke situaties ontstaan voor de eerste fietser of auto. Voor fietsers en voetgangers kunnen wegen, maar ook steigers verraderlijk glad worden door ganzenontlasting. Ook ganzen in de wegberm vormen een risico voor de verkeersveiligheid.

4

Uitgevoerd beheer

Resultaten van afschot, vangen, legsels verstoren en preventieve maatregelen in de afgelopen tien jaar worden beschreven per soort. De beschermde soorten en Canadese ganzen en onbeschermde soorten worden apart besproken, omdat andere mogelijkheden voor beheer gelden. De laatste paragraaf richt zich op De Aarlanden, Ade en Duin- en Bollenstreek, omdat deze WBE's in de 10-20-km zone van Schiphol liggen.

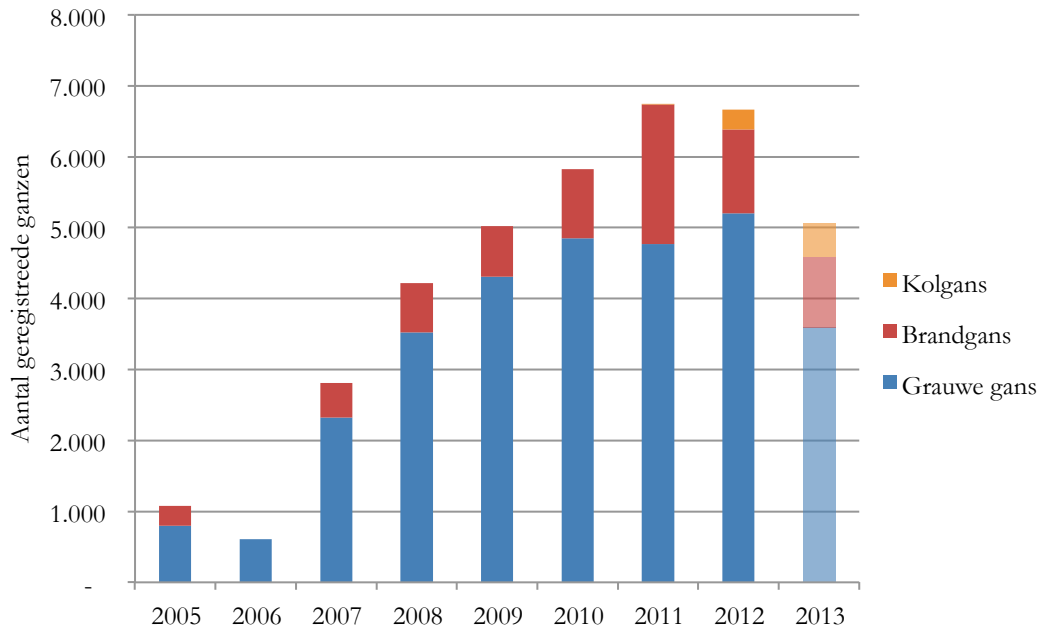
4.1 Afschot

Afschotcijfers van de beschermde soorten (grouwe gans, brandgans en kolgans) worden geregistreerd. In dit hoofdstuk geven we de cijfers van de afgelopen tien jaar weer van de zomer- en winterperiode. De zomerperiode liep van 1 april (1 mei voor de brandgans) tot 1 oktober, de winterperiode van 1 oktober tot 1 april (1 mei voor de brandgans). Vanaf oktober 2012 is de zomerperiode verlengd met twee maanden en loopt sindsdien van 1 maart tot 1 november. De zomerperiode duurde in 2012 daardoor één maand langer (1 april tot 1 november 2012). De winterperiode was twee maanden (drie maanden voor de brandgans) korter (1 november 2012 tot 1 maart 2013).

Afschotcijfers van zomer 2013 zijn beschikbaar, maar waarschijnlijk nog niet volledig, naar verwachting is het totaal voor 2013 iets hoger dan weergegeven. Opgemerkt moet worden dat gegevens over afschot en nestbehandeling van onbeschermde soorten en Canadese gans minder volledig zijn, omdat er geen rapportageverplichting is op de aanwijzing en vrijstelling. De Faunabeheereenheid verplicht sinds 2011 jachthouders die gebruik maken van de ontheffing voor afschot van grouwe gans, kolgans en brandgans om ook te rapporteren over het afschot van Canadese ganzen en onbeschermde soorten.

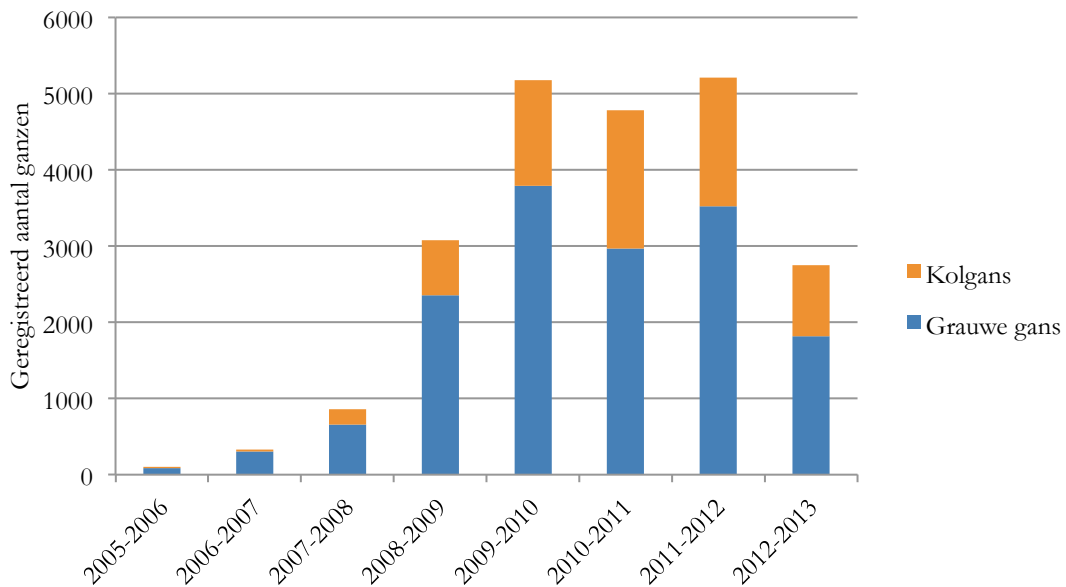
4.1.1 Grouwe gans, brandgans en kolgans

Het totale afschot in de zomerperiode is de afgelopen jaren toegenomen (figuur 4.1). Het maximum aantal is bijna 7.000 ganzen. In Zuid-Holland-Noord worden in de zomerperiode vooral grouwe ganzen geschoten. Tot 2009 steeg dit aantal van ca. 800 in 2005 naar bijna 5.000 grouwe ganzen. Na 2009 stabiliseert de groei. Het aantal geschoten brandgansen schommelt sinds 2009 rond de 1.000 met een piek in 2011 van bijna 2.000. Tot en met 2010 is geen ontheffing verleend voor afschot van kolgansen in de zomerperiode. Er worden meer kolgansen in de zomerperiode geschoten dan dat er op het hoogtepunt in juli aan standgansen wordt geteld. De meeste kolgansen worden in maart en oktober geschoten, dit afschot zal hoofdzakelijk wintergasten betreffen.

Figuur 4.1 Afschot van grauwe gans, brandgans en kolgans in de zomerperiode in regio Zuid-Holland-Noord. Vanaf oktober 2012 is de winterperiode verkort en de zomerperiode verlengd. Daardoor is in 2012 de zomerperiode één maand langer geweest. In 2013 was de zomerperiode twee maanden (drie maanden voor de brandgans) langer. Gegevens van 2013 zijn nog niet volledig.

Ook in de winter worden in Zuid-Holland-Noord vooral grauwe ganzen ter verjaging geschoten (figuur 4.2). De laatste jaren schommelde het aantal geschoten grauwe ganzen tussen de 3.000 en 3.800. Dit zullen voor een groot deel standgans zijn. Het totaal aantal geregistreerde geschoten ganzen in de winter van 2012-2013 is relatief laag, namelijk 2.700 ganzen. Dit kan te maken hebben met de verkorte winterperiode. Sinds oktober 2012 loopt de winterperiode van 1 november tot 1 maart. De kolgans die worden verjaagd door afschot zijn vooral wintergasten, omdat zij het overgrote deel van de winterpopulatie vormen. Brandgans mogen in de winterperiode niet worden gedood.

Figuur 4.2 Afschot van kolgans en grauwe gans in de winterperiode in regio Zuid-Holland-Noord. Vanaf 2012 is de winterperiode verkort en de zomerperiode verlengd. Daardoor was in 2012/2013 de winterperiode twee maanden korter.

4.1.2

Canadese gans en onbeschermden soorten

Gegevens over afschot en nestbehandeling van onbeschermden soorten en Canadese gans zijn onvolledig, omdat er geen rapportageverplichting is op de aanwijzing en vrijstelling. In 2011 en 2012 zijn rond de 2.000 nijlganzen geschoten en tussen de 800 en 1.100 Canadese ganzen (figuur 4.3). Van de soepganzen ligt het geregistreerd afschot beide jaren rond de 200. Geregistreerd afschot van Indische gans is gering met 6 geschoten exemplaren in 2011 en 18 in 2012.

Figuur 4.3 Geregistreerde aantallen van jaarrond afschot van Canadese ganzen en onbeschermden soorten in de regio Zuid-Holland Noord.

4.1.3

Effectiviteit afschot

Voor de periode 2008-2013 is de beheerinspanning berekend. Daarbij is uitgegaan van de in het faunabeheerplan toegepaste methode om het percentage afschot en het percentage nestbehandeling per soort te berekenen. Daarbij wordt een schatting gemaakt welk deel van de in de winter geschoten ganzen tot de standganzen behoort.

Het afschotpercentage is voor de meeste soorten behoorlijk. Voor de talrijkste soort de grauwe gans schommelt het jaarlijkse percentage tussen de 30 en 50%. Voor de brandganzen liggen de percentages tussen de 40 en 80% (tabel 4.1). Deze afschotpercentages leiden ertoe dat de populaties de laatste jaren min of meer stabiel zijn, maar zijn dus onvoldoende om de populaties terug te brengen.

Afschotcijfers voor Canadese ganzen, nijlganzen, soepganzen en Indische ganzen uit 2011 zijn minimum waarden, aangezien de cijfers onvolledig zijn. Het hoge afschotpercentage bij de nijlganzen, als dit over de andere jaren vergelijkbaar is, heeft ertoe geleid dat de populatie is gedaald. Ondanks een aanzienlijke inspanning neemt de standpopulatie van de kolganzen nog steeds toe.

Tabel 4.1 Percentage afschot als aandeel van de populatie tijdens de juli-telling in Zuid-Holland-Noord.

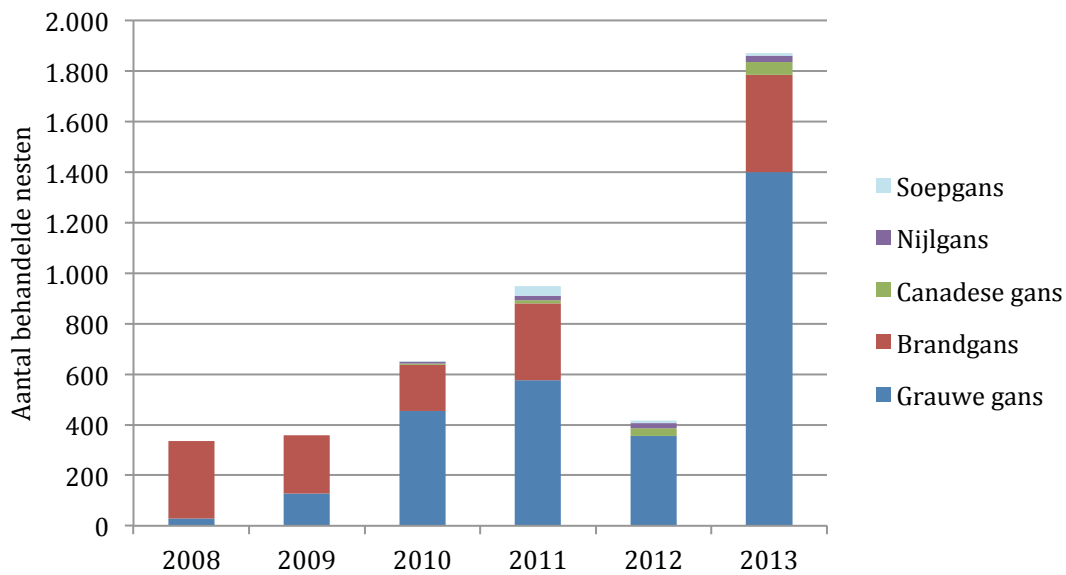
	2008	2009	2010	2011	2012
Grauwe ganzen	32%	49%	45%	50%	36%
Brandganzen	54%	43%	76%	51%	42%
Kolganzen*	0%	0%	1%	65%	470%
Canadese ganzen				40%	
Nijlganzen*				102%	
Soepganzen				29%	
Indische ganzen				15%	

* het afschotpercentage voor de kolganzen 2012 is meer dan 100%. Dit komt waarschijnlijk doordat er kolganzen van elders uit Zuid-Holland naar Zuid-Holland-Noord komen en daar worden geschoten en/of dat de tellingen het aantal kolganzen onderschat. Ook zal het afschot een deel wintergasten betreffen. Voor de nijlganzen in 2011 geldt een vergelijkbare verklaring (exclusief de verklaring dat het afschot wintergasten betreft).

4.2

Nestbehandeling

Vooral in natuurgebieden worden nesten behandeld. Deze methode past goed bij het beheer van natuurgebieden omdat de rust in het gebied maar in geringe mate wordt verstoord. Nesten van grauwe ganzen en brandganzen worden het meest behandeld (figuur 4.4). Het aantal jaarlijks behandelde nesten van Canadese ganzen, nijlganzen en soepganzen schommelt sinds 2010 tussen de 0 en 50. In 2013 zijn extra inspanningen geleverd, waarbij relatief veel nesten zijn behandeld bij de Nieuwkoopse Plassen (721 nesten) en in de natuurgebieden bij de Laker-, Kogjes- en Geerpolder (246 nesten). Nesten van brandganzen zijn vooral in natuurgebied Polder Stein behandeld (353 nesten).

Figuur 4.4 Geregistreerd aantal behandelde nesten per ganzensoort in Zuid-Holland-Noord.

4.2.1

Effectiviteit nestbehandeling

De nestbehandeling voor de grauwe gans vertoont een stijgende lijn en betreft naar schatting ruim 40% van de nesten in 2013 (tabel 4.2). Voor de brandgans ligt de nestbehandeling de laatste 5 jaar tussen de 22 en 34% (met een piek van 62% in 2008). Deze percentages zijn aanzienlijk, maar om een daling in de populaties te krijgen is een extra inspanning waarschijnlijk noodzakelijk. Voor de andere soorten ligt het percentage rond de 10%. Dit zal maar weinig bijdragen aan populatiereductie en zou opgevoerd moeten worden.

Tabel 4.2 Percentage behandelde nesten in de periode 2008-2013 in Zuid-Holland-Noord.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grauwe gans	1%	6%	18%	23%	12%	44%
Brandgans	62%	30%	22%	30%	0%	34%
Canadese gans	0%	0%	1%	3%	7%	12%
Nijlgans	0%	0%	1%	6%	7%	11%
Soepgans	0%	0%	0%	21%	5%	11%
Kolgans	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Indische gans	0%	0%	0%	0%	0%	0%

4.3

Locatie-specifieke maatregelen

Om schade van zomerganzen te voorkomen wordt algemeen gebruik gemaakt van linten (diverse uitvoeringen) en verstoring door mens, voertuig en verjagend afschot. Linten, poppen en klappers hebben hooguit een kortstondig verstoring effect; na korte tijd zijn de ganzen er aan gewend. Op kwetsbare gewassen (nieuw ingezaaid grasland, wintertarwe) worden overeenkomstig de regels zo nodig twee middelen toegepast waarvan één akoestisch.

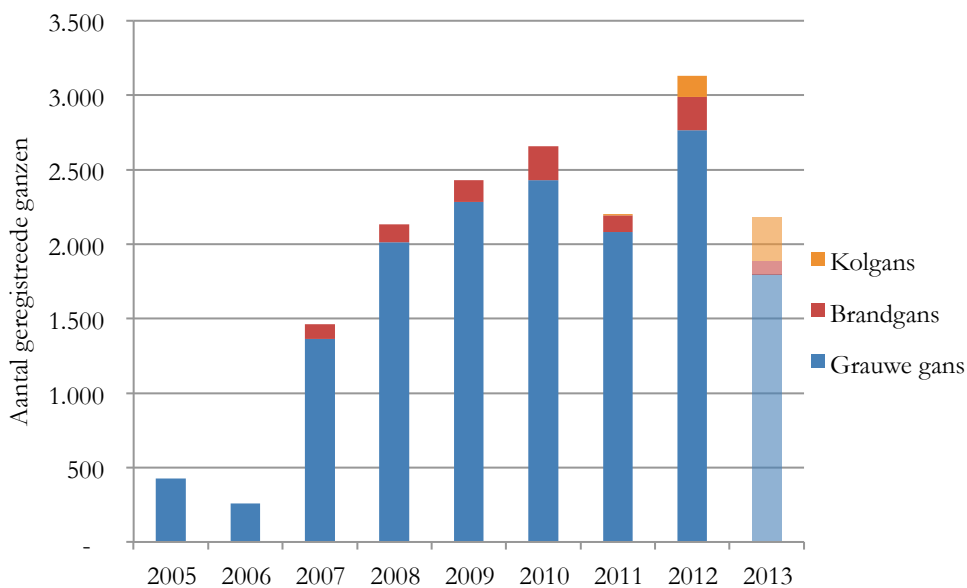
Enkele veehouders (o.a. rond de Kagerplassen) plaatsten schrikdraad of rasters tussen hun percelen en broedgebieden om jonge ganzen te weren.

4.4 Beheer 10-20 km-zone Schiphol

Het terugbrengen van de populatie standganzen in geheel Zuid-Holland-Noord zal bijdragen aan de vliegveiligheid rond Schiphol. Het beheer van de ganzen in de 10-20 km-zone rond Schiphol die in Zuid-Holland-Noord ligt wordt hier apart besproken, omdat het beheer hier intensiever is. Ade en De Aarlanden vallen vrijwel geheel binnen de 10-20-km zone van Schiphol, evenals het noordelijke deel van Duin- en Bollenstreek. Er is een aparte vangactie gehouden, waarvan de resultaten hier worden beschreven.

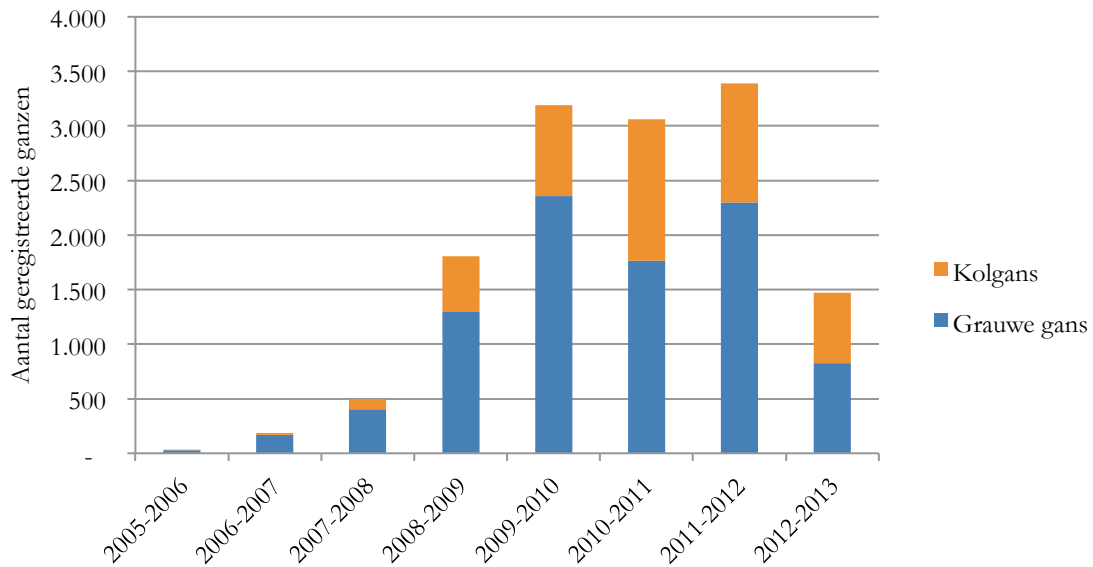
4.4.1 Afschot

In de 10-20 km-zone van Schiphol in Zuid-Holland-Noord worden vooral grauwe ganzen geschoten. Het afschot van grauwe ganzen stijgt geleidelijk van 371 in 2005 tot ruim 2.700 in 2012 (figuur 4.5). Het aantal geschoten brandganzen stijgt ook geleidelijk maar is ten opzichte van de aantallen geschoten grauwe ganzen veel geringer. De brandganzen en grauwe ganzen zijn waarschijnlijk voornamelijk standganzen. Door het verruimen van de zomerperiode worden in 2012 en 2013 ook een paar honderd kolganzen geschoten, dit zijn waarschijnlijk wintergasten.

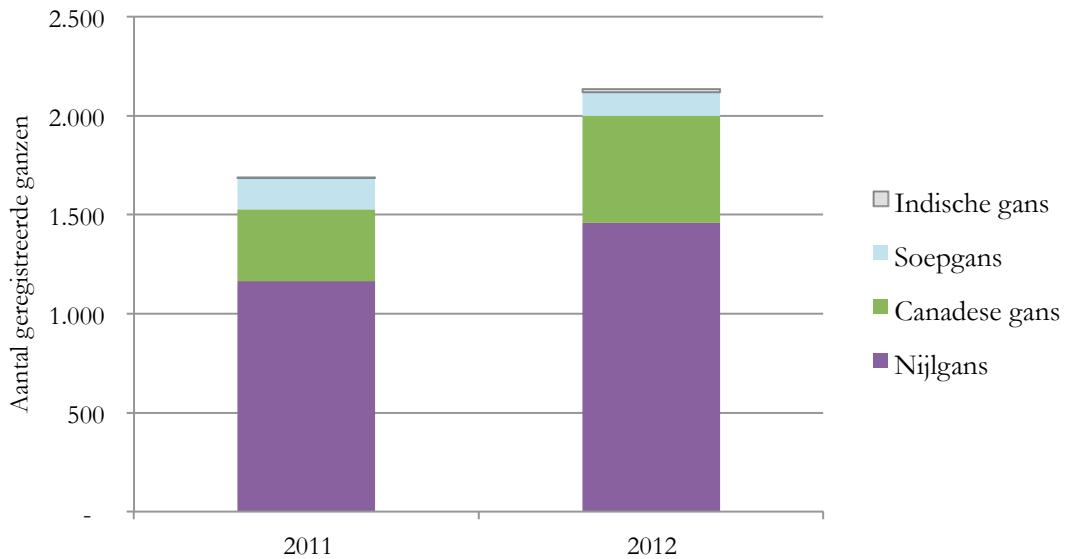
Figuur 4.5 Geregistreerd afschot van de beschermde soorten in de zomerperiode in de 10-20 km-zone van Schiphol (Aarlanden, Ade en Duin- en Bollenstreek). Vanaf oktober 2012 is de winterperiode verkort en de zomerperiode verlengd. Daardoor is in 2012 de zomerperiode één maand langer geweest. In 2013 was de zomerperiode twee maanden (drie maanden voor de brandganzen) langer. Gegevens van 2013 zijn nog niet volledig.

In de winterperiode worden van de beschermde soorten alleen grauwe ganzen en kolganzen geschoten. Brandganzen mogen niet worden geschoten. In de winter van 2012-2013 is een afname te zien in het aantal geschoten ganzen (figuur 4.6). Dit heeft vooral te maken met het verkorten van de winterperiode met twee maanden sinds oktober 2012.

Figuur 4.6 Afschot van grauwe ganzen en kolgans in de winterperiode in de regio Schiphol (Ade, De Aarlanden en Duin- en Bollenstreek). Vanaf 2012 is de winterperiode verkort en de zomerperiode verlengd. Daardoor was in 2012/2013 de winterperiode twee maanden korter.

Van de onbeschermden zijn vooral nijlganzen en Canadese ganzen geregistreerd voor afschot (figuur 4.7). In 2012 zijn in totaal ruim 2.000 ganzen geschoten.

Figuur 4.7 Geregistreerd afschot van de Canadese gans en onbeschermden soorten in de 10-20 km-zone van Schiphol (De Aarlanden, Ade en Duin- en Bollenstreek).

4.4.2

Effectiviteit afschot

Voor alle soorten vindt er een vrij hoog afschot plaats in de 10-20-km-zone van Schiphol (tabel 4.3). Dit afschot is hoger dan heel Zuid-Holland-Noord. Gezien de situatie rond Schiphol is het belangrijk dit te continueren.

Tabel 4.3 Percentage afschot in de periode 2008-2012 in de 10-20 km-zone van Schiphol in Zuid-Holland.

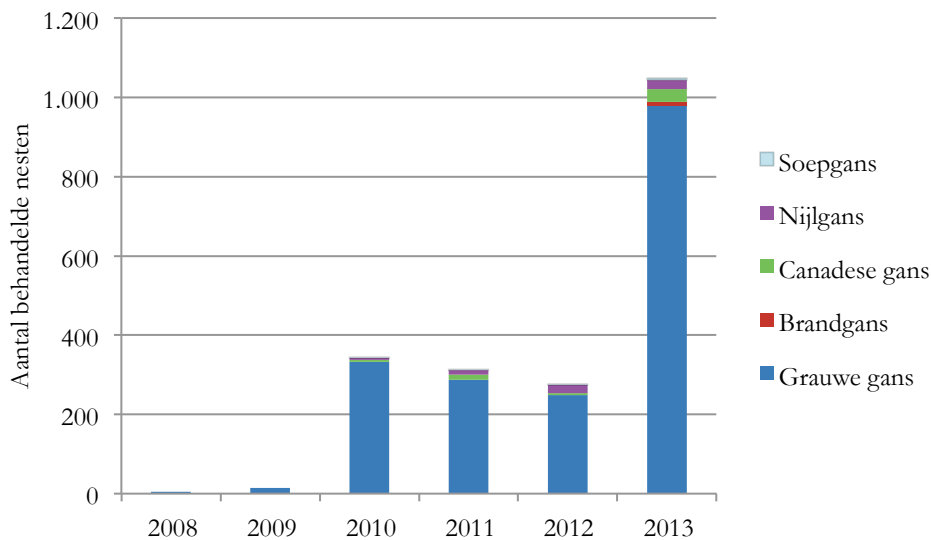
	2008	2009	2010	2011	2012
Grauwe gans	31%	42%	41%	54%	43%
Brandgans*	50%	100%	42%	113%	68%
Kolgans*	0%	0%	0%	4139%	319%
Canadese gans				58%	
Nijlgans*				103%	
Soepgans				31%	
Indische gans				75%	

* het afschotpercentage voor de kolgans in 2011 en 2012 is meer dan 100%. Dit komt waarschijnlijk doordat er kolganzen van elders uit Zuid-Holland naar Zuid-Holland-Noord komen en daar worden geschoten en/of dat de tellingen het aantal kolganzen onderschat. Ook zal het afschot een deel wintergasten betreffen. Voor de nijlgans en brandgans in 2011 geldt een vergelijkbare verklaring (exclusief de verklaring dat het afschot wintergasten betreft).

4.4.3

Nestbehandeling

In de 10-20 km-zone rond Schiphol die binnen provincie Zuid-Holland valt worden vooral nesten van grauwe ganzen behandeld. In 2013 is het aantal behandelde nesten bijna verviervoudigd naar bijna 1.000 nesten van grauwe ganzen (figuur 4.8). Met name in de Nieuwkoopse Plassen (ruim 700 nesten) en de Lakerpolder (ruim 200 nesten) zijn de nesten behandeld. Van de andere ganzensoorten zijn in 2013 10 tot 30 nesten behandeld.

Figuur 4.8 Geregistreerd aantal behandelde nesten per ganzensoort in de 10-20 km-zone van Schiphol (De Aarlanden, Ade, Duin- en Bollenstreek).

4.4.4

Effectiviteit nestbehandeling

Het percentage nestbehandeling is voor de meeste soorten toegenomen en bereikt de hoogste waarden in 2013 (tabel 4.4). Vooral voor de grauwe gans is de nestbehandeling met 64% hoog. Het zou goed zijn dit niveau vast te houden.

Tabel 4.4 Percentage nestbehandeling per soort voor de periode 2008-2013 in de 10-20 km-zone van Schiphol.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grauwe gans	0%	9%	22%	23%	19%	64%
Brandgans	0%	0%	0%	0%	0%	10%
Canadese gans	0%	0%	3%	9%	4%	16%
Nijlgans	0%	0%	1%	5%	11%	19%
Soepgans	0%	0%	0%	1%	1%	14%
Kolgans	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Indische gans	0%	0%	0%	0%	0%	0%

4.4.5

Vangactie

Voor de provincie Zuid-Holland gold voor het eerste in 2013 een aanwijzing voor het vangen van (ruiende) ganzen ten behoeve van de vliegveiligheid rond Schiphol. In 2012 werd vooral gevangen binnen de 10-kilometerzone die bijna geheel binnen de provincie Noord-Holland valt. Echter, hier zijn maar weinig ruilocaties. De verruiming in 2013 tot 20 kilometer is nuttig gebleken. De vangacties hebben op vijf dagen in de periode eind mei tot half juni 2013 plaatsgevonden. De locaties waren: Geerpolderplas (driemaal), Rijnsaterwoude en De Hoef. In totaal zijn 2.097 grauwe ganzen gevangen. Tijdens vier van de vijf vangdagen zijn er in Zuid-Holland veel meer (sub)adulten dan pullen gevangen, wat effectiever is dan pullen vangen. In 2014 zijn in Zuid-Hollandse 10-20 km-zone 1.086 adulte grauwe ganzen en 344 pullen gevangen.

5

Doelen

5.1 Uitgangspunten

De omvang van de populaties standganzen in Zuid-Holland heeft een omvang waardoor:

- de schade aan de landbouw een onaanvaardbaar hoog niveau heeft;
- met name in recreatiegebieden en bij wegen de volksgezondheid en openbare veiligheid worden bedreigd;
- met name in natuurgebieden schade aan flora en fauna begint te ontstaan;
- rond Rotterdam The Hague Airport en Schiphol Amsterdam Airport de veiligheid van het luchtverkeer in gevaar is.

Op grond hiervan komt de FBE tot de conclusie dat het aantal ganzen zal moeten teruggebracht tot een niveau waarbij de volgende doelen worden bereikt:

- de schade aan de landbouw aanvaardbaar is;
- het risico van ontstaan van schade aan de verkeersveiligheid en volksgezondheid wordt beperkt;
- het risico van ontstaan van schade aan flora en fauna wordt verminderd;
- het risico voor de veiligheid van het vliegverkeer rond Rotterdam The Hague Airport en Schiphol Amsterdam Airport wordt verminderd.

5.2 Populatie- en schadeontwikkeling

In 2010 heeft de Faunabeheereenheid een streefpopulatie vastgesteld voor geheel Zuid-Holland die ongeveer overeenkomt met de aantallen ganzen die in Zuid-Holland aanwezig waren in 2001. In dat jaar was de landbouwschade nog aanvaardbaar. Bij deze streefstand zijn ook de risico's voor de openbare veiligheid en volksgezondheid, flora en fauna en de veiligheid van het vliegverkeer minimaal. Ten behoeve van dit faunabeheerplan is de stand die over vijf jaar moet worden bereikt opnieuw besproken in de regiogroepen van de Faunabeheereenheid. Besloten is om de streefstand naar boven bij te stellen. Dit betekent dat een hogere schade wordt aanvaard.

Uitgangspunt blijft dat voor nijlgans, Canadese gans, soepgans, Indische gans en kolgans een minimale stand wordt nagestreefd. Het broeden van deze ganzen in Zuid-Holland is volledig het gevolg van uitzetting en ontsnapping. Met het streven naar een minimale stand wordt voorkomen dat deze soorten zich (verder) als broedvogel uitbreiden.

Voor de grauwe gans en brandgans is de streefstand bepaald aan de hand van de landbouwschade die deze soorten aanrichten. De streefstand voor grauwe ganzen in Zuid-Holland komt ongeveer overeen

met het aantal grauwe ganzen dat in 2005 aanwezig was. De streefstand voor brandganzen in Zuid-Holland komt ongeveer overeen met het aantal brandganzen dat in 2009 aanwezig was.

Op basis van de broedvogelatlas (Sovon, 2002) is de populatie in 1998 in de regio Zuid-Holland-Noord vastgesteld. Om voor de periode tot de eerste betrouwbare gebiedsdekkende telling in 2008 de populatie te bepalen, is een (exponentiële) extrapolatie uitgevoerd. In 2005 bevonden zich ongeveer 8.300 grauwe ganzen in de regio Zuid-Holland-Noord en in 2009 bevonden zich er ongeveer 1.989 brandganzen.

5.3 Doel

In tabel 5.1 worden de doelen uit het huidige faunabeheerplan zomerganzen Zuid-Holland (Lensink et al. 2010) genoemd in broedparen en omgerekend naar aantallen. Ter vergelijking worden de aantallen geteld in juli 2013 genoemd en de nieuwe doelstanden voor Zuid-Holland-Noord die voor grauwe gans en brandgans zijn gebaseerd op de aanwezige aantallen in respectievelijk 2005 en 2009.

Tabel 5.1 Doelaantallen voor de regio Zuid-Holland-Noord.

	Doel in broedparen (Lensink et al. 2010)	Doel in aantal	Aantal in juli 2013	Doelaantal 2020
Grauwe gans	700	4.200	18.878	8.000
Brandgans	20	51	2.880	2.000
Canadese gans	1	6	2.463	0
Nijlgans	1	7	1.559	0
Soepgans	1	5	439	0
Kolgans	1	5	404	0

Broeden van grauwe ganzen is voorzien in gebieden met een (neven)functie natuur. In samenhang met de voorgenomen inrichting van deze gebieden is hier ook ruimte voor paren met jongen om te foerageren (opgroeigebieden) alsook voor niet-broedende vogels.

De afgelopen vijf jaar is er nieuwe natuur bijgekomen, die meer broedgelegenheid voor ganzen biedt. Door het omzetten van landbouw naar natuur, is foerageergebied omgezet in broedgebied. Nieuwe natuurgebieden zijn: Oudkoopse Polder, Wiericke, De Ruygeborg, extra water en plas/dras gebied Geerpolder Langeraar.

Regio Schiphol

Voor de verschillende ganzensoorten worden de volgende numerieke doelen genoemd in het Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol (Lensink & Boudewijn 2013):

- Maximaal 1.000 grauwe ganzen in de nazomer (2015) in de 10 km-zone middels een doelgerichte en doelmatige aanpak; dit komt overeen met een broedpopulatie van ca. 150 paar in het gebied en is vergelijkbaar met de situatie net voor de eeuwwisseling. Voor het gebied binnen 10-20 km wordt de doelstelling 7.500 grauwe ganzen in de zomer, hetgeen overeenkomt met ongeveer 1.100 paar. Het aantal ganzen in de 10-20 km zone betreft gebieden in Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht.
- Nijlgans, Indische gans en soepgans behoren niet tot de inheemse fauna. Voor deze soorten wordt binnen 10 km van de luchthaven een nulstand nagestreefd en in de zone 10-20 km een minimaal aantal (0-1 paar).

- Canadese gans, kolgans en brandgans behoren tot de inheemse fauna. Het broeden van deze soorten in Nederland en de regio rond Schiphol is primair het gevolg van menselijk handelen (vrijlating, ontsnapping). Voor deze drie soorten wordt binnen 10 km van de luchthaven een nulstand nagestreefd en in de zone 10-20 km een minimaal aantal (0-1 paar).

Bovenstaande doelen met betrekking tot de 10-20 km zone waarin Zuid-Holland valt staan samengevat in tabel 5.2. Deze doelstellingen worden gehandhaafd. Geschat wordt dat circa een derde van het voor grauwe ganzen geschikte areaal van de gehele 10-20 km zone in Zuid-Holland valt. Daarmee wordt de doelstelling voor grauwe gans een derde van 7.500 is 2.500 exemplaren.

Tabel 5.2 Doelstelling voor het aantal ganzen in de 10-20 km zone rond Schiphol voor alle provincies (Lensink & Boudewijn 2013) en doelaantal voor de 10-20 km zone die valt in Zuid-Holland-Noord.

	10-20 km zone Schiphol (Lensink & Boudewijn 2013)		10-20 km zone Schiphol in Zuid-Holland- Noord
	Broedparen	Aantal	Doelaantal
Grauwe gans	1100	7500	2500
Brandgans	0-1	0-1	0-1
Canadese gans	0-1	0-1	0-6
Nijlgans	0-1	0-1	0-7
Soepgans	0-1	0-1	0-5

6

Uitvoeringsplan

Om het aantal ganzen terug te brengen tot de streefstand kunnen maatregelen worden toegepast die zowel de reproductie als de overleving van de vogels beperken. Maatregelen die beide beperken, zijn het meest effectief.

6.1 Afschot en nestbehandeling

Grauwe gans

Verspreid in het veenweidegebied komen grote en kleinere concentraties broedende grauwe ganzen voor. Niet-broedende vogels komen in een groter gebied voor. Buiten het broedseizoen blijven de vogels in de regio, waarbij er weinig vogels van elders uit Nederland of Noord-Europa bijkomen. Volgens het ganzenbeheerplan omgeving Schiphol (Lensink et al. 2013) is de grauwe gans de meest talrijke soort in het plangebied rond Schiphol (§2.1.1). Ook is het de soort betrokken bij de meeste incidenten met vliegtuigen (§4.4). Het gros van de vogels die in en rond de Haarlemmermeer verschijnen, zijn afkomstig uit de 10-20 km zone rond de luchthaven.

Voor de grauwe gans wordt binnen de regio en dus ook binnen de 10-20 km zone van Schiphol de volgende aanpak voorgestaan:

- afschot broedparen;
- nestbehandeling in broedgebieden;
- vangst, vooral in opgroeigebieden en randen van grote wateren tijdens de rui;
- afschot vooral in landbouwgebieden.

Opties voor de nabije toekomst zijn:

- ontwikkelen vangstmethodiek voor foeragerende groepen buiten de ruiperiode;
- afschot in de nawinter van paren;
- afschot van op het nest;
- gebruik van een geluiddemper.

Berekeningen in de scenario's gaan ervan uit dat afschot (en vangst) evenredig is verdeeld over de verschillende leeftijdsklassen. De effectiviteit van het afschot, in de zin van populatiereductie, kan worden verhoogd door het te concentreren op de groep broedvogels, en dan in het bijzonder juist voor aanvang van het broedseizoen.

In het plassengebied, onder meer bij Broekvelden, ruit een aanzienlijk aantal niet-broedvogels de slagpennen. Deze locaties lenen zich goed voor vangst van grauwe ganzen.

Er zijn geen aanwijzingen dat in het winterhalfjaar vogels van elders in substantiële aantallen in het gebied van de Reeuwijkse plassen en omstreken pleisteren. Afschot in de wintermaanden draagt daarmee evenredig bij aan de verlaging van de standganzenpopulatie. Vooral in de nawinter en het vroege voorjaar zijn door de paarband lokale broedparen eenvoudig te herkennen. Afschot in deze groep beperkt ook de reproductieve output in het erop volgende seizoen.

Ook hier zijn geen aanwijzingen dat in het winterhalfjaar vogels van elders in substantiële aantallen in het gebied pleisteren. Afschot in de wintermaanden draagt daarmee evenredig bij aan de verlaging van de standganzenpopulatie. Vooral in de nawinter en het vroege voorjaar zijn door de paarband lokale broedparen eenvoudig te herkennen. Afschot in deze groep beperkt ook de reproductieve output in het aanstaande seizoen.

Een deel van de grauwe ganzen broedt in het plassengebied op eilandjes die eigendom zijn van particulieren. Er zal een programma moeten worden opgezet mogelijk in samenwerking met de gemeentes om deze terreineigenaren bij de uitvoering van het faunabeheerplan te betrekken.

Soepgans

Verspreid in het gehele plangebied komen soepganzen voor. Het gros van de vogels verblijft het gehele jaar op en rond dezelfde (broed)locatie. Enkelingen sluiten zich aan bij hun wilde soortgenoot de grauwe gans.

Voor de soepgans zal gebruik gemaakt worden van:

- nestbehandeling;
- afschot;
- vangen van ruiende vogels.

Grotere concentraties broedvogels met jongen en subadulten lenen zich goed voor vangen direct na het broedseizoen (eerste helft juni). Onttrekken van aantallen heeft dan ook direct invloed op de lokale broedvogels. Afschot en nestbehandeling kunnen hierop een belangrijke aanvulling zijn. Naar verwachting kan met gerichte inzet van genoemde methodieken het aantal binnen enkele jaren aanzienlijk zijn teruggebracht.

Indische gans

Op een paar locaties in het plangebied komen enkele Indische ganzen voor. Deze vogels zijn min of meer honkvast.

Door gericht in te zetten op de volgende maatregelen kan een minimale stand worden bereikt:

- nestbehandeling;
- afschot;
- vangen van ruiende vogels.

Kolgans

In het plangebied rond Schiphol en de regio komt in het zomerhalfjaar een klein aantal kolganzen voor. Deze hebben hun oorsprong in ontsnapping en vrijlating (Lensink 1996a). Op enkele locaties lijkt het tot definitieve vestiging als broedvogel te komen. In de wintermaanden verschijnen vanuit het hoge noorden grotere groepen kolganzen in de regio. Voor de kolgans wordt de volgende aanpak voorgestaan:

- afschot, vooral in landbouwgebieden en broedgebieden;
- vangst in juni/juli vooral in natuurgebieden (en opgroeigebieden);
- nestbehandeling in broedgebieden.

Primaire doel van de maatregelen is het elimineren van het thans nog zeer kleine aantal broedvogels in de regio.

Brandgans

Brandganzen broeden vooral koloniegewijs in verschillende veenweidegebieden. Hier neemt hun aantal fors toe (tot > 40% per jaar) en neemt de verspreiding langzaam toe. De groepen zwerven buiten het broedseizoen rond in de ruime omgeving van de broedgebieden. De vogels ruien ook in de veenweidegebieden. De oorsprong van deze vogels is vrijlating/ontsnapping.

Voor deze soort geldt dat met gerichte actie het aantal snel en effectief beperkt kan worden. Hiertoe kan gebruik gemaakt worden van vangen (in juli) en afschot. Voor de brandgans wordt de volgende aanpak voorgestaan:

- nestbehandeling in broedgebieden;
- vangst vooral in opgroeigebieden en randen van grotere wateren tijdens de rui;
- afschot vooral in landbouwgebieden en afschot van broedparen in de broedgebieden.

Alle brandganzen uit het plassengebied ruien hun slagpennen in de Polder Bloemendaal, een gebied met smalle graslandpercelen en brede sloten. Verschillende locaties lenen zich in deze periode goed voor de vangst van brandganzen. Er zijn geen aanwijzingen dat in het winterhalfjaar vogels van elders in substantiële aantallen in het gebied pleisteren. Afschot in de wintermaanden draagt daarmee evenredig bij aan de effectiviteit. Vooral in de nawinter en vroege voorjaar zijn door de paarband lokale broedparen goed te herkennen. Afschot in deze groep beperkt ook de reproductieve output in het erop volgende seizoen.

Een deel van de brandganzen broedt in het plassengebied op eilandjes die eigendom zijn van particulieren; dit komt bij brandganzen meer voor dan bij grauwe ganzen. Er zal een programma worden opgezet om deze terreineigenaren bij de uitvoering van het faunabeheerplan te betrekken.

Canadese gans

De Canadese gans kent twee soorten, die beide in de regio voorkomen. Een flink aantal kleine Canadese ganzen (*B. hutchinsii*) is jaarrond in de polders aanwezig. Hun aantal neemt toe en het verspreidingsgebied wordt ieder jaar ruimer. Groeicijfers zijn vergelijkbaar met die van grauwe gans (>25%, Lensink et al. 2012b). Voor de kleine Canadese gans wordt de volgende aanpak voorgestaan:

- afschot vooral in landbouwgebieden en broedgebieden;
- vangst vooral in natuurgebieden (en opgroeigebieden) en randen van grote wateren tijdens de rui;
- nestbehandeling in broedgebieden.

Op verschillende locaties in Zuid-Holland broeden grote Canadese ganzen (*B. canadensis*). Hun aantal en verspreiding nemen toe. Kolonisatie van de directe omgeving van de Haarlemmermeer is begonnen. In Zuid-Holland zijn de afgelopen drie decennia groeicijfers van >25% per jaar vastgesteld (Lensink et al. 2009, 2012b). De soort komt ook in de randen van stedelijk gebied voor.

Voor de grote Canadese gans wordt in de regio de volgende aanpak voorgestaan:

- afschot vooral in landbouwgebieden en broedgebieden, jaarrond;
- vangst vooral in opgroeigebieden en randen van grote wateren tijdens de rui;
- nestbehandeling in broedgebieden.

Berekeningen in de scenario's gaan ervan uit dat afschot (en vangst) evenredig is verdeeld over de verschillende leeftijdsklassen. De effectiviteit van het afschot, in de zin van populatiereductie, kan worden verhoogd door het te concentreren op de groep broedvogels.

Canadese ganzen ruien hun slagpennen op grotere wateren waarbij ze op het aangrenzende grasland foerageren. Verschillende locaties lenen zich in deze periode goed voor vangst van deze ganzen.

Afschot in de wintermaanden draagt evenredig bij aan de effectiviteit. Vooral in de nawinter en vroege voorjaar zijn door de paarband lokale broedparen altijd goed te herkennen. Afschot in deze groep beperkt ook de reproductieve output in het erop volgende seizoen.

De eerste twee methoden zullen vooral op verspreid broedende paren worden toegepast. Locaties met grotere aantallen broedvogels lenen zich ook voor vangen tijdens de rui. Naar verwachting kan met gerichte inzet van genoemde methodieken het aantal aanzienlijk worden teruggebracht.

De effectiviteit van het afschot, in de zin van populatiereductie, kan worden verhoogd door het te concentreren op de groep broedvogels.

Er zijn ondanks de relatieve schaarste van de soort rond Schiphol in vergelijking met grauwe gans al enkele aanvaringen met vliegtuigen geweest. In de eerste helft van juni hangen deze mogelijk samen met ruitrek (Tanger & Voslamber 2012).

Nijlgans

Deze Afrikaanse soort broedt sinds de jaren zeventig in de regio waarbij hun aantal gestaag is toegenomen en de verspreiding ruimer is geworden. Van de nijlgans is al een aantal incidenten met vliegtuigen bekend. Deze hebben vooral betrekking op vogels die zich op en direct rond de luchthaven ophouden. Broedparen (met jongen) zijn territoriaal. De nijlgans is een territoriale soort die op verborgen en vaak onbereikbare plekken broedt. Op grote schaal nesten behandelen is daarom voor deze soort geen reële optie. Het succes van beperken van aantallen zal vooral via afschot en vangst bereikt moeten worden.

Voor de nijlgans wordt de volgende aanpak voorgestaan:

- afschot vooral in landbouwgebieden, jaarrond;
- vangst vooral in opgroeigebieden en randen van grotere wateren tijdens de rui;
- nestbehandeling in broedgebieden.

6.2

Uitvoeringsplan Staatsbosbeheer

Op de volgende pagina staan de maatregelen beschreven voor de zomerganzen voor de Reeuwijkse plassen en omgeving.

Schadebestrijding in het broedseizoen van de weidevogels vindt SBB niet gewenst.

Voor alle gebieden geldt dat er ook andere soorten ganzen aanwezig zijn, maar in kleine aantallen. In Reeuwijk liggen enkele gebiedjes waar geen ganzenactiviteiten plaatsvinden wegens het ontbreken van ganzen.

Staatsbosbeheer beheert ook enkele gebieden waar geen ganzen voorkomen of waar om diverse redenen vooralsnog niets aan reductie van de aantallen ganzen wordt gedaan. Deze locaties zijn: Klein Zwitserland, Bentwoud, Rijndijk, de Weipoort en de Zoetermeerse Meerpolder.

Gebieden waar ganzen voorkomen en waar mogelijk iets zal worden gedaan om de ganzenaantallen te reduceren zijn hieronder aangegeven.

Object(deel)	Soorten	Maatregelen	Bijzonderheden
Stein-noord	grauwe gans en brandgans	eierbehandeling en vangactie	N2000. Graslanden zijn verpacht
Lang Roggebroek	grauwe gans en brandgans	eierbehandeling en vangactie	N2000. Graslanden zijn verpacht
Oukoop-Negen viertel	grauwe gans en brandgans	eierbehandeling en vangactie	N2000. Graslanden zijn verpacht
Oukoop-noord	grauwe gans en brandgans	eierbehandeling en vangactie	N2000. Graslanden zijn verpacht
Sluipwijk	grauwe gans en brandgans	eierbehandeling en vangactie	N2000. Graslanden zijn verpacht
Plas Ravensberg/Sloene	grauwe gans	eierbehandeling, afschot van koppelende paren en afschot van jaarrond ganzen	Periode van afschot 1-1 t/m 31-12.
Polder Bloemendaal	grauwe gans en brandgans	eierbehandeling, afschot koppelende Grauwe ganzen en afschot jaarrond ganzen	Graslanden zijn verpacht. Periode van afschot 1-07 t/m 15-03.

Westeinde

De Westeinde polder is een weidevogelgebied. De aanwezige ganzen hebben een negatieve invloed op de aantallen weidevogels in dat gebied. De acties die SBB daar gaat uitvoeren hebben geen invloed of versturende werking voor de weidevogels.

Maatregelen: gekoppelde ganzen schieten in het voorjaar van 1 maart t/m 31 maart nadat de winterganzen zijn vertrokken en tot de grutto's zijn gearriveerd. Ook in de nazomer vanaf 1 juli als de weidevogels weg zijn kunnen er ganzen worden bejaagd op basis van door de WBE's gecoördineerde acties. Vervolgens eieren schudden en indien mogelijk, ganzen vangen in ruiperiode.

Doel: van de aanwezige 240 grauwe ganzen de stand reduceren tot totaal maximaal 20 broedparen. Dit aantal is gebaseerd op de grootte van het gebied en het feit dat grauwe ganzen inheems zijn. Dit geldt ook voor de overige gebieden.

Canadese ganzen reduceren tot 0.

Noord AA

Maatregelen: eieren schudden, koppelende ganzen schieten van 1 maart t/m 31 maart. Ook in de nazomer vanaf 1 juli als de weidevogels weg zijn kunnen er ganzen worden bejaagd. De acties dienen te worden gecoördineerd door de WBE.

Dit zal waarschijnlijk geen verstoring opleveren voor de overige aanwezige fauna.

Doel: van de aanwezige 40 grauwe ganzen en 20 stuks Canadese ganzen de stand terugbrengen naar 5 broedparen van de grauwe gans. Canadese ganzen reduceren tot 0.

Spookverlaat/Kruiskade

Maatregelen: eieren schudden en gezamenlijke acties met jagers om in het omliggende gebied koppelende ganzen te schieten. De ganzen worden in het gebied verjaagd en in het omliggende gebied geschoten. Actieperiode van 1 maart t/m 31 maart. Ook in de nazomer vanaf 1 juli als de weidevogels weg zijn kunnen er ganzen worden bejaagd via een door de WBE's gecoördineerde actie.

Doel: van de aanwezige 70 grauwe ganzen de stand reduceren tot 10 broedparen. Canadese ganzen reduceren tot 0.

Leidsedammerhout

Maatregelen: de aanwezige 25 stuks soepganzen wegvangen of schieten. Actie via de WBE. Eieren schudden en de overige graslanden die in het beheer bij SBB zijn en die naast het Leidsedammerhout zijn gelegen verpachten voor beheer en schadebestrijding, zodat afschot van koppelende ganzen in het voorjaar en in de nazomer mogelijk is.

Zaanse Rietveld

Maatregelen: voorlopig nog geen bejaging, er zitten nog geen grote aantallen ganzen. Wel eieren schudden om de aantallen ganzen te reduceren.

De Wilck

De Wilck is een Natura 2000-terrein. Dat wil zeggen dat er een extra beschermde status op ligt met betrekking tot de natuurbeschermingswet. Er zijn twee doelsoorten aangewezen nl. kleine zwaan en smient. Deze soorten zitten er in de maanden september t/m maart. In deze periode kan er niets gedaan worden aan de ganzen omdat dit teveel verstoring oplevert voor de doelsoorten.

Verder is het een weidevogelgebied waardoor ook in het voorjaar niets gedaan kan worden om verstoring van de weidevogels te voorkomen en de rust in het gebied te behouden.

Maatregelen: er kan aan nestbehandeling worden gedaan en mocht dat niet het gewenste resultaat opleveren dan kan worden toegestaan om in juli tot oktober standganzen te schieten.

Duivenvoordsepolder

Maatregelen: eieren schudden en gezamenlijke acties met jagers om in het gebied koppelende ganzen te schieten van 1 maar t/m 31 maart. Ook in de nazomer vanaf 1 juli als de weidevogels weg zijn kunnen er ganzen worden bejaagd via gecoördineerde acties via de WBE.

Doel: van de aanwezige 200 grauwe ganzen, de stand reduceren tot 15 broedparen en de 50 Canadese ganzen en 50 nijlganzen reduceren tot 0.

6.3 Uitvoeringsplan Natuurmonumenten

Dit betreft een inventarisatie van mogelijke toekomstige acties. Welke acties concreet kunnen en mogen worden uitgevoerd hangt af van bijvoorbeeld financiering van aanvullende maatregelen, communicatie over afspraken, beoordeling van eventueel nadelige effecten in de gebieden en daarmee goedkeuring vanuit eigen directie, wetgeving etc.

Deelgebied Zuid-Holland-Noord

Gebied	Aanwezige soorten	Maatregelen t/m 2013	Maatregelen vanaf 2014	Periode	Toelichting/opmerkingen
Nieuwkoopse plassen	grauwe gans, nijlgans, Canadese gans, Indische gans, brandgans, soepgans	eierbehandeling, afschot	eierbehandeling, afschot, vangacties	afschot: 15 juli - 15 mrt eierbehandeling laatste week mrt, evt. uitbreiden naar uitloop tot eind april voor brandganzen (nu vanwege N2000 tot 1 april). Vangacties in ruitijd.	afschot alleen in graslandje bij Milandweg. Eierbehandeling kan effectiever als einddatum kan worden opgerekt (nu 15 april)/ vangacties: mogelijk in Meijegraslanden en sommige plekken in het plassengebied Basisvoorwaarde is dat bij alle acties GEEN verstoring mag plaatsvinden van fauna, bv lepelaarskolonie en vanuit kader Natura 2000.
Westveen	idem	afschot	afschot	afschot: 15 juli - 15 maart	rekening houden met overige broedvogels, laatste acties uiterlijk in kalenderweek 14
Groene Jonker	idem	eierbehandeling	eierbehandeling	tot uiterlijk kalenderweek 14	
Ruygenborg	nog geen standganzen aanwezig	-	eierbehandeling	tot uiterlijk kalenderweek 14	eierbehandeling zodra ganzen tot broeden komen; rekening houden met overige broedvogels, laatste acties uiterlijk in kalenderweek 14
Bovenlanden	nog vrijwel geen standganzen aanwezig (<5 paar)	-	eierbehandeling	tot uiterlijk kalenderweek 14	eierbehandeling zodra grotere aantallen ganzen tot broeden komen; rekening houden met overige broedvogels, laatste acties uiterlijk in kalenderweek 14
Kadelanden	geen standganzen aanwezig	-	-	-	geen grotere aantallen broedende ganzen op korte termijn te verwachten;
Polder Nieuwkoop, nog niet ingerichte delen	geen standganzen aanwezig	-	-	-	geen grotere aantallen broedende ganzen op korte termijn te verwachten;

7

Jaarlijkse evaluatie

Om de vinger aan de pols te houden is een jaarlijkse evaluatie per regio van belang. De evaluatie wordt besproken met de regiogroepen. Daarnaast blijft het belangrijk om op provinciaal niveau aan te sluiten op de looptijd van het faunabeheerplan een evaluatie uit te voeren. De jaarlijkse evaluatie kijkt naar de doelen onder de aandacht en maakt inzichtelijk wat de afstand is tot de doelen. Op die manier kan jaarlijks de beheersmaatregelen en aandachtsgebieden aangepast worden om de doelen te bereiken. Om een jaarlijkse evaluatie te kunnen houden moeten de telresultaten van de juli-telling bekend zijn. Het invullen van onderstaande checklist (figuur 7.1) per ganzensoort kan worden gebruikt bij de jaarlijkse evaluatie op regio- en WBE-niveau.

Checklist behorend bij regio:		Uitsplitsing naar regionale locaties per WBE	Grauwe gans	Brand gans	Canadese gans	Nijl gans	Kol gans	Soep gans
A	Doel populatieomvang:	1. Polder X	1. Aantal gg					
		2. Natuurgebied X	2. Aantal gg					
		3. Agrarische percelen boer X, grenzend aan natuurgebied X	3. Aantal gg					
		4. ...	4. ...					
B	Populatieomvang vorig jaar (o.b.v. juli-telling):	1. Polder X	1. Idem					
		2. Natuurgebied X	2. Idem					
		3. Agrarische percelen boer X, grenzend aan natuurgebied X	3. Idem					
		4. ...	4. Idem					
C	Huidige populatieomvang (o.b.v. juli-telling):	1. Polder X	1. Idem					
		2. Natuurgebied X	2. Idem					
		3. Agrarische percelen boer X, grenzend aan natuurgebied X	3. Idem					
		4. ...	4. Idem					
D	Verschil doel en populatie:	1. Polder X	1. A1-C1					
		2. Natuurgebied X	2. A2-C2					
		3. Agrarische percelen boer X, grenzend aan natuurgebied X	3. A3-C3					
		4. ...	4. A4-C4					
E	(Extra) te nemen maatregelen:	1. Polder X					
		2. Natuurgebied X					
		3. Agrarische percelen boer X, grenzend aan natuurgebied X					
		4.					

Figuur 7.1 De jaarlijkse checklist in te vullen op regio- en WBE-niveau waarbij verschillende deelgebieden worden onderscheiden.

De werkwijze bestaat uit vijf stappen (A t/m E).

Stap A: Het is belangrijk om de regionale doelen op te splitsen naar deelgebieden waar door één of meerdere beheerders gezamenlijk wordt opgetreden (bijv. een natuurgebied). Deze stap moet als eerste worden gezet en dient dan als referentie voor de jaren die daarop volgen.

Stap B: Bij de beoordeling van de juli-telling gebruiken de lokale beheergroepen hun eigen tellingen, want deze zijn op het juiste schaalniveau. Dus om voor bijv. 2015 een evaluatie uit te voeren, moeten bij stap B de cijfers van 2014 voor de desbetreffende deelgebieden worden opgenomen.

Stap C: Bij deze stap worden de resultaten van de telling, bijv. die in 2015, vergeleken met die van het jaar ervoor, 2014. Daarmee kan worden bepaald wat het resultaat is van de beheerinspanningen van het afgelopen seizoen.

Stap D: De telresultaten van het laatste jaar worden vergeleken met de doelstellingen voor de deelgebieden die in A zijn beschreven. Daarmee wordt duidelijk welke reductie in de komende jaren nog moet worden gerealiseerd.

Stap E: Op basis van de resultaten uit stap C (resultaten vergeleken met jaar ervoor) en stap D (afstand tot einddoel) wordt bepaald welke eventueel aanvullende maatregelen het komende seizoen moeten worden genomen.

Het formulier is ook in Excel format beschikbaar.

CLM Onderzoek en Advies

Postadres

Postbus 62
4100 AB Culemborg

Bezoekadres

Gutenbergweg 1
4104 BA Culemborg

T 0345 470 700

F 0345 470 799

www.clm.nl